

Antea Group Archeologie 2019/131

Bureauonderzoek

TenneT Tilburg Noord - Best 150 kV; deelgebied
gemeente Tilburg

projectnummer 437981
revisie 2
30 maart 2020

Antea Group Archeologie 2019/131

Bureauonderzoek

TenneT Tilburg Noord - Best 150 kV; deelgebied gemeente Tilburg

projectnummer 437981
revisie 2
30 maart 2020

Auteur

C.I. Nater

Opdrachtgever

TenneT TSO B.V.
Postbus 718
6800 AS Arnhem

datum vrijgave
30-03-2020

beschrijving revisie 2
definitief

goedkeuring
A. Visser

vrijgave
M.F. Elings

Inhoudsopgave

Blz.

Samenvatting	2
1 Inleiding	4
1.1 Tracéwijzigingen	5
2 Beschrijving onderzoekslocatie	6
2.1 Begrenzing onderzoeks- en plangebied	6
2.2 Huidig en toekomstig gebruik	6
2.3 Archeologisch beleid	8
2.4 Landschappelijke situatie	9
2.4.1 Historische situatie en mogelijke verstoringen	14
3 Bekende waarden	19
3.1 Archeologische waarden	19
3.2 Ondergrondse bouwhistorische waarden	21
4 Archeologische verwachting	22
4.1 Bestaande verwachtingskaarten	22
4.2 Gespecificeerde archeologische verwachting	22
5 Conclusies en advies	24
5.1 Conclusies	24
5.2 Advies	24
Literatuur en geraadpleegde bronnen	26
Lijst met afbeeldingen	27
Bijlagen	
1 Archeologische perioden	
2 AMZ-cyclus	
3 Overzicht onderzoeken uit ARCHIS	
Kaartbijlagen	
437981-ARCHIS Gegevens uit ARCHIS	

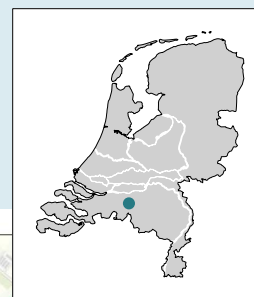
Administratieve gegevens

Projectnummer Antea Group 437981
OM-nummer 4726434100
Provincie Noord-Brabant
Gemeente Tilburg
Plaats Tilburg
Toponiem TenneT – Tilburg Noord – Best 150 kV

Kaartblad 44H/50F/51A/51B/51D
Coördinaten 134027/400462 148835/391689
156720/388749 159011/385821
Opdrachtgever TenneT TSO B.V.
Uitvoerder Antea Group
Datum uitvoering augustus 2019
Projectteam A. Visser (projectleider)
C.I. Nater (KNA-archeoloog)

Vrijgave conform KNA H.J.L.C. Koopmanschap (senior KNA-archeoloog)
Bevoegd gezag Gemeente Tilburg
Deskundige bevoegd gezag G. van den Eynde

Beheer documentatie Antea Group

Afbeelding 1. Uitsnede topografische kaart 1:25.000 met ligging plangebied (niet op schaal).

Samenvatting

In opdracht van TenneT is in augustus 2019 door Antea Group een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor een aan te leggen kabeltracé van 2 circuits van 150 kV-station Tilburg Noord naar 150 kV-station Best. Aanleiding is het vervangen van de 150kV-lijnverbinding. De bestaande bovengrondse 150kV dubbelcircuit-verbinding tussen Tilburg Noord en Best heeft binnen enkele jaren naar verwachting te weinig transportcapaciteit om aan de groeiende vraag naar elektriciteit te kunnen voldoen. TenneT overweegt deze bestaande verbinding te vervangen door een nieuwe ondergrondse kabelverbinding. Onderhavig rapport heeft alleen betrekking op het gedeelte dat loopt binnen de gemeentegrenzen van de gemeente Tilburg. Op het tracé worden delen gerealiseerd middels een open ontgraving en delen door middel van gestuurde boringen. Zie ook de kaartbijlage voor deze delen en afbeelding voor een globaal beeld.

Het nu voorziene plangebied loopt voor deze vervanging over het grondgebied van de gemeenten Tilburg, Oisterwijk, Oirschot, Best en Eindhoven. De verplichting tot het doen van een archeologisch (voor-)onderzoek volgt op gemeentelijk niveau uit het vastgestelde archeologiebeleid van de gemeente Tilburg.

Het plangebied ligt te midden van het Noord-Brabants dekzandgebied. In de directe omgeving van het plangebied zijn archeologische resten gevonden uit uiteenlopende perioden. Voor het plangebied geldt dan ook een brede archeologische verwachting. Er kunnen archeologische resten worden aangetroffen uit het laat paleolithicum tot en met de nieuwe tijd, afhankelijk van de bodemopbouw en de intactheid daarvan in het plangebied. Daarbij is de aanname dat voor de aanwezigheid van potentieel behoudenswaardige archeologische vindplaatsen de oorspronkelijke (nog sporendragende) top van de C-horizont (deels) aanwezig moet zijn. Het gespecificeerde archeologische verwachtingsmodel zoals opgenomen in dit rapport is mede gebaseerd op de onderzoeken uit de directe omgeving van het plangebied en de landschappelijke situatie in de regio.

De aanwezigheid van archeologische vindplaatsen is sterk afhankelijk van:

- 1) Wat de aard van de bodemopbouw is;
- 2) In hoeverre er nog voldoende resteert van de oorspronkelijke top van de C-horizont (sporendragend niveau op de zandgronden in deze regio) om nog archeologische resten aan te kunnen treffen. Niet uitgesloten kan worden dat delen binnen het plangebied in het verleden reeds tot voorbij dit niveau zijn geroerd.

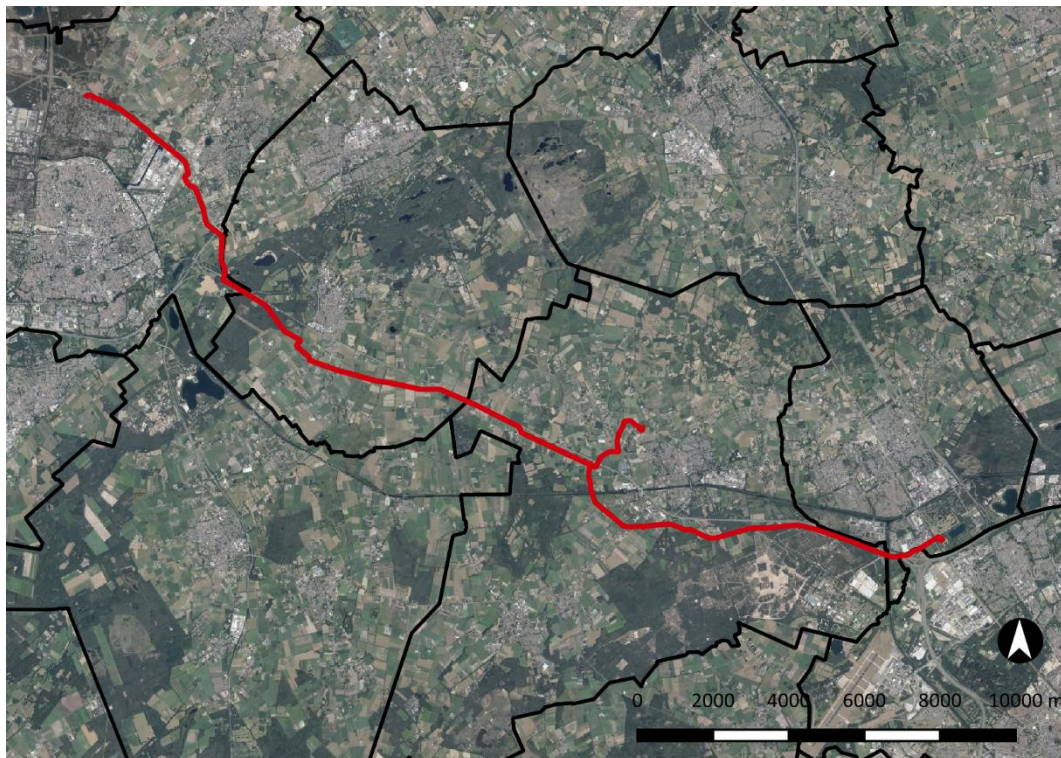
Dit kan niet worden bepaald door een archeologisch bureauonderzoek alleen, het schaalniveau van onder andere de bodemkaart is hiervoor te grofmazig. Antea Group adviseert dan ook om in het plangebied een verkennend booronderzoek uit te voeren om de aard van de bodemopbouw onder de bouwvoor concreet in beeld te brengen en daarnaast eventuele bodemroeringen tot voorbij de oorspronkelijk top van de C-horizont in beeld te brengen. Doel is op voorhand niet het vrijgeven van delen van het plangebied, wel het verzamelen van gegevens om een voor voorliggend plangebied concreet voorstel voor omvang en noodzaak tot vervolg te kunnen opstellen. Dit reiken we daarbij conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie aan onze opdrachtgever en via deze ook aan de bevoegde overheid, conform de Erfgoedwet 2016. Het resultaat van het archeologisch booronderzoek is daarmee een onderbouwd advies over de impact van de bodemroering die met de voorgenomen herinrichting van het plangebied gepaard gaat.

Daarbij geldt de nuance dat Antea Group adviseert om het archeologisch onderzoek te beperken tot de locaties waar het kabelcircuit in open ontgraving worden aangelegd, en bij de in- en uittredepunten van de gestuurde boringen. Dit omdat de gestuurde boringen zelf een minimale bodemverstoring opleveren, die niet of nauwelijks bedreigend is voor eventuele archeologische resten. Alleen de in- en uittredepunten ervan leveren een aanzienlijke bodemverstoring op, die wel archeologisch onderzoek nodig maakt.

Dit is een advies. Het nemen van een selectiebesluit is daarna voorbehouden aan het bevoegd gezag, in dezen de gemeente Tilburg. Het bevoegd gezag heeft bij een eerdere versie van onderhavig rapport aangegeven geen voorstander te zijn om het eerdere advies over te nemen. Het is aan de gemeente Tilburg om op basis van onderhavig rapport een selectiebesluit te nemen.

1 Inleiding

In opdracht van TenneT is in augustus 2019 door Antea Group een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor een aan te leggen kabeltracé van 2 circuits van 150 kV-station Tilburg Noord naar 150 kV-station Best (afbeelding 2). Aanleiding is het vervangen van de 150kV-lijnverbinding. De bestaande bovengrondse 150kV dubbelcircuit-verbinding tussen Tilburg Noord en Best heeft binnen enkele jaren naar verwachting te weinig transportcapaciteit om aan de groeiende vraag naar elektriciteit te kunnen voldoen. TenneT overweegt deze bestaande verbinding te vervangen door een nieuwe ondergrondse kabelverbinding.

Afbeelding 2. Overzichtskaart van het gehele plangebied van Tilburg tot aan Eindhoven.

De scope van voorliggend project bestaat uit de volgende onderdelen:

- Aanleg van twee ondergrondse kabelcircuits tussen de 150kV-stations Tilburg-Noord en Best;
- Het aansluiten van de bestaande 150kV-kabelverbinding Boxtel is op de nieuwe kabelverbinding Tilburg-Noord Best;

Het plangebied loopt door de gemeentes Tilburg, Oisterwijk, Oirschot, Best en Eindhoven. Dit rapport behandelt alleen het deel van het tracé dat zich in de gemeente Tilburg bevindt. De overige gemeenten worden in andere rapporten behandeld.¹ Het plangebied is onderzoeksplchtig conform de bestemmingsplannen.

Het doel van het uitvoeren van een archeologisch bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel voor het plangebied van de nieuwe circuits.

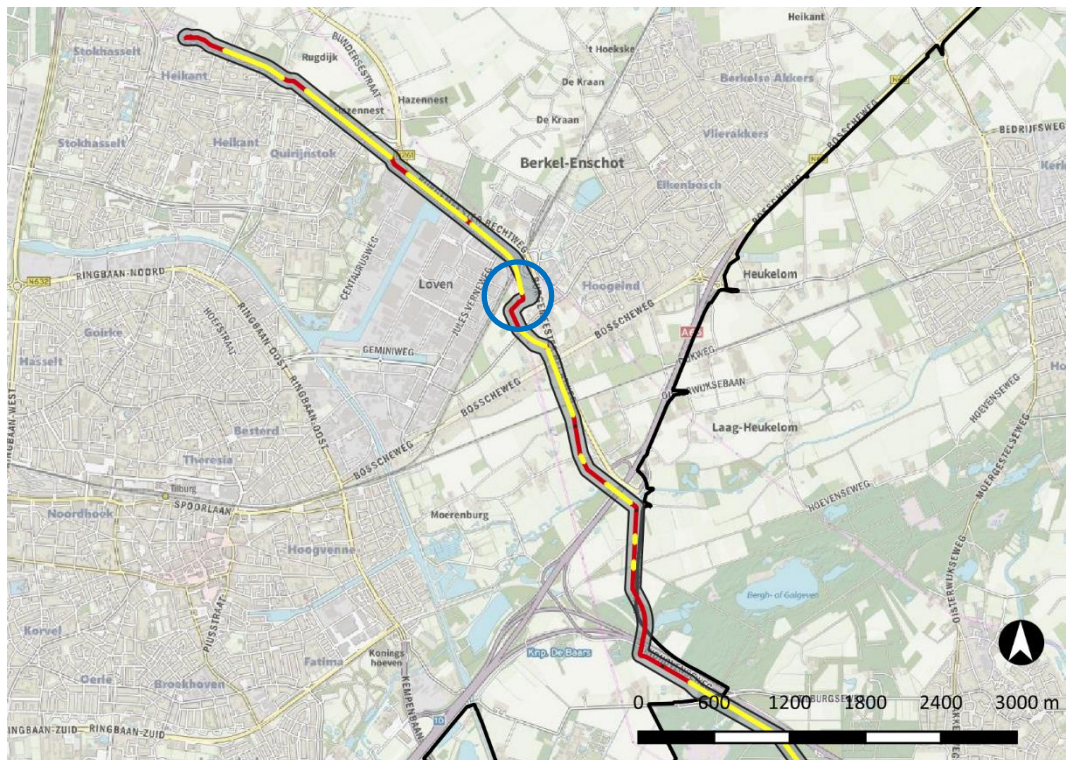
¹ Nater, 2019a,b,c,d.

Voor het opstellen van een dergelijke verwachting wordt gebruik gemaakt van reeds bekende archeologische waarnemingen, historische kaarten, bodemkundige gegevens en informatie over de landschappelijke situatie. Een gespecificeerde verwachting gaat in op de mogelijke aanwezigheid, het karakter, de omvang, datering en eventuele (mate van) verstoring van archeologische waarden binnen het plangebied.

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de BRL 4000, protocol 4002 met daarin besloten de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1.

1.1 Tracéwijzigingen

Sinds het opstellen van dit bureauonderzoek zijn er enkele kleine wijzigingen geweest in het tracé. Er is voor gekozen om deze wijzigingen niet in het gehele rapport door te voeren, maar om ze hier eenmalig te bespreken. Dit omdat het om relatief kleine wijzigingen gaat, en om duidelijk te maken wat er veranderd is ten opzichte van het eerdere conceptrapport. In afbeelding 3 is de nieuwe situatie weergegeven. De wijzigingen vallen binnen de bufferzone, op één hoekje nabij de Koningsoordlaan na. Het gaat in dit geval om een afwijking van circa 12 m, wat geen invloed heeft op de hierna besproken onderdelen van het onderzoek.

Afbeelding 3. Het plangebied binnen de gemeente Tilburg zoals het is gepland in de nieuwe situatie van november 2019 (geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone; zwart: gemeentegrenzen) (bron: PDOK). Blauw omcirkeld is de locatie waar de nieuwe situatie buiten de bufferzone valt.

2 Beschrijving onderzoekslocatie

2.1 Begrenzing onderzoeks- en plangebied

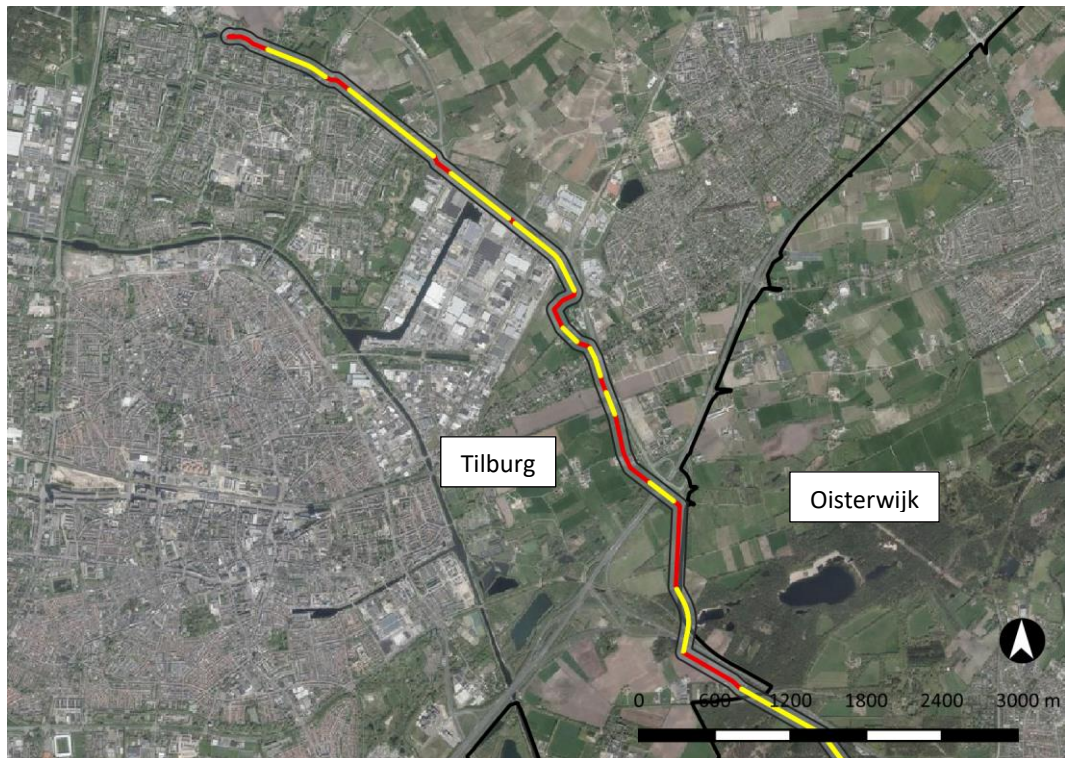
Het is van belang een onderscheid te maken tussen plangebied enerzijds en onderzoeksgebied anderzijds. Met plangebied wordt het gebied bedoeld waarop de in de inleiding genoemde plannen en/of werkzaamheden betrekking hebben. Voor dit plangebied wordt in de regel ook de ruimtelijke procedure gevoerd waarvan dit archeologisch onderzoek een onderdeel is. Binnen dit gebied kunnen eventueel aanwezige archeologische resten verstoord worden. Het plangebied wordt in dit geval gevormd door het tracé zelf (voor dit rapport enkel voor zover dat gelegen is binnen de gemeente Tilburg) en een bufferzone van 50 m breedte (steeds weergegeven in grijs) aan weerszijden. Deze bufferzone is bedoeld om later kleine wijzigingen in het tracé te kunnen opvangen, zonder dat daarvoor opnieuw archeologisch onderzoek nodig is.

Het onderzoeksgebied is het gebied waar informatie over wordt ingewonnen om een goed beeld te krijgen van de (te verwachten) archeologische waarden. Dit gebied is veelal groter dan het plangebied. In dit geval wordt een zone van circa 100 m rondom het plangebied voldoende geacht om het gespecificeerd verwachtingsmodel op te kunnen stellen. Omdat het een lang tracé betreft, is voor deze relatief kleine breedte gekozen. Het tracé vormt feitelijk een diachrone doorsnede door het landschap. Het onderzoeksgebied strekt zich dus uit tot buiten de bufferzone.

2.2 Huidig en toekomstig gebruik

Huidig gebruik plangebied

Het plangebied loopt langs de rand van de stad Tilburg. Het doorkruist voornamelijk bestaand akkerland, maar ook waterpartijen en bebouwde gebiedsdelen behoren tot het plangebied (afbeelding 4).

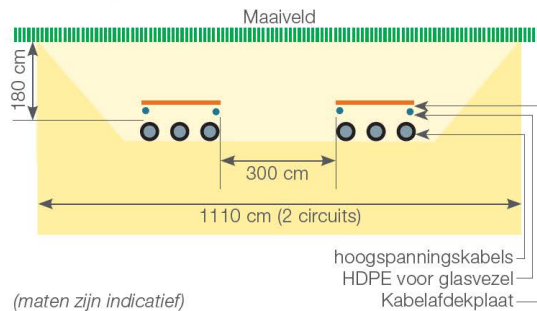
Afbeelding 4. De locatie van het plangebied binnen de gemeente Tilburg (geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone; zwart: gemeentegrenzen) op een luchtfoto uit 2018 (bron: PDOK).

Consequenties toekomstig gebruik

Een deel van het tracé zal worden aangelegd door middel van open ontgraving en een deel door gestuurde boringen (zie ook afbeelding 4). Voor de open ontgravingen zal de bodemopbouw worden verstoord tot een diepte van ongeveer 2,02 m –mv (afbeelding 5). Het tracé binnen de gemeente Tilburg heeft een lengte van circa 7,3 km, waarvan circa 3,4 km in open ontgraving wordt aangelegd en circa 3,9 km door middel van gestuurde boringen.

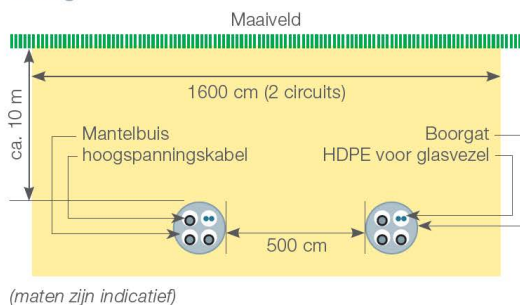
De diepte waarop kabels komen die door gestuurde boringen worden aangelegd, varieert sterk per locatie. De verstoring die hierdoor veroorzaakt wordt, is echter minimaal (afbeelding 6). Wel van belang is de verstoring die wordt veroorzaakt door het in- en uittredepunt. Om twee tracédelen waar een gestuurde boring plaatsvindt aan elkaar te kunnen koppelen, is daartussen een zone nodig van circa 50 m. Deze koppeling gebeurt dan weer in open ontgraving.

Open ontgraving

Abbeelding 4. Dwarsprofiel van een open ontgraving buiten de bebouwde kom. Bij open ontgravingen in stedelijk gebied liggen de kabels op een diepte van 1,2 m – mv. *

Boring

Abbeelding 5. Dwarsprofiel van een gestuurde boring met 2 circuits. *

*Deze afbeeldingen en ondertitels zijn aangepast door TenneT na oplevering definitief rapport

2.3 Archeologisch beleid

De gemeente Tilburg beschikt momenteel niet over een recent vastgestelde beleidskaart. De voorganger, de ArWaTi (Archeologische Waarschuwingskaart Tilburg) dateert uit 2003 en is aangemerkt door de gemeente als niet langer inhoudelijk geschikt voor gebruik.² Om die reden worden in dit rapport alleen de bestemmingsplannen, die van recenter data zijn, behandeld. De waarde archeologie is in deze bestemmingsplannen gebaseerd op een aantal bureauonderzoeken dat is uitgevoerd door Fontys-Bilan in 2004/2008.³

Het deelgebied valt binnen meerdere bestemmingsplannen, die hieronder zo veel mogelijk van west naar oost worden besproken en ook zijn terug te vinden in tabel 1.

Het meest westelijke deel valt onder het bestemmingsplan Lobelia-Spinder-Rugdijk. Voor het merendeel van dit gebied geldt een dubbelbestemming Waarde – Archeologie. Gebieden met deze dubbelbestemming zijn onderzoeksplchtig bij bodemversturende werkzaamheden met een oppervlakte van meer dan 100 m² en een diepte van meer dan 0,6 m –peil.⁴

Ten oosten van dit bestemmingsplan geldt Bedrijventerrein Loven 2016. Ook hier ligt een dubbelbestemming Waarde – Archeologie op, maar dit geldt alleen voor een deel van de

² Persoonlijke communicatie dhr. F.P. Kortlang voor de gemeente Tilburg.

³ https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0855.BSP2015010-e001/t_NL.IMRO.0855.BSP2015010-e001.html#E7A40CDE-14F4-4D74-82CF-E3430C800D88.

⁴ www.ruimtelijkeplannen.nl.

zuidrand van het plangebied. Voor bouwwerken geldt hier dat ze onderzoeksplichtig zijn bij bodemverstorende werkzaamheden met een oppervlakte van meer dan 100 m² en een diepte van meer dan 0,6 m –peil; voor overige bodemverstorende werkzaamheden is de dieptegrens 0,5 m –peil.

Voor Noordoosttangent 2009 I, Bedrijventerrein Enschootsebaan en Bedrijventerrein Loven, Bosscheweg e.o. 2008 zijn geen dubbelbestemmingen archeologie van toepassing. Voor Buitengebied De Voorste Stroom geldt een onderzoeksplicht bij ontgrondingen, afgravingen of anderszins ingrijpende wijzigingen van de bodemstructuur met een oppervlakte van meer dan 100 m² en een diepte van meer dan 0,5 m –peil. Voor grondbewerkingen is de vrijstellingsgrens m.b.t. de oppervlakte 30 m². Het plangebied overschrijdt de vrijstellingsgrenzen en is derhalve onderzoeksplichtig m.b.t. archeologie.

Tabel 1. De vigerende bestemmingsplannen binnen het deelgebied, genoemd van west naar oost.

Bestemmingsplan	Dubbelbestemming Archeologie	Datum	Onderzoeksplichtig bij
Lobelia-Spinder-Rugdijk	Waarde – Archeologie	10-9-2013	>100 m ² en >0,6 m –peil
Bedrijventerrein Loven 2016	Waarde – Archeologie	30-5-2017	>100 m ² en >0,5 m –peil
Noordoosttangent 2009 I	geen	24-3-2011	n.v.t.
Bedrijventerrein Enschootsebaan	geen	1-12-2011	n.v.t.
Buitengebied De Voorste Stroom	Waarde – Archeologie	27-2-2010	>30 m ² en >0,5 m –peil
Bedrijventerrein Loven, Bosscheweg e.o. 2008	geen	16-1-2010	n.v.t.

2.4 Landschappelijke situatie

Het plangebied loopt van Tilburg tot aan Best. Kenmerkend voor het gebied is dat het zich bevindt in het Noord-Brabantse dekzandgebied. Dit gebied wordt al vanaf het Carboon door breuktektoniek beïnvloed. Aan het eind van het Vroeg Pleistoceen en het begin van het Midden Pleistoceen (800.000 tot 500.000 jaar geleden) stroomde de voorloper van de Rijn door de Centrale Slenk, die als gevolg van bovengenoemde tektoniek was ontstaan. Daarbij werden zand en soms grind of klei afgezet (Formatie van Sterksel). Als gevolg van de tektoniek wordt de Rijn aan het eind van het Vroeg Pleistoceen tot een andere loop gedwongen, waardoor de Maas, die eerder in de Rijn uitmondde, alleen door de Centrale Slenk stroomt. Ook de Maas wordt aan het begin van het Midden Pleistoceen (circa 300.000 jaar geleden) langzaam door de tektoniek naar het oosten afgebogen, waardoor de invloed van de grote rivieren in het gebied afneemt. Het oostelijke gedeelte van de gemeente Tilburg ligt in de slenk; het westelijke deel op de terrasrestrug die via Gilze naar van Alphen naar Oosterhout loopt.⁵

Ten tijde van de laatste ijstijd, het Weichselien (ca. 115.000-10.000 jaar geleden) heerste er in Nederland een toendraklimaat. De bodem was slechts zeer schaars bedekt met vegetatie, waardoor de wind vat kreeg op de sedimenten. Vanuit droogliggende riviervlaktes is grootschalig zand verstoven, wat elders als een dekzand over het landschap en alle onderliggende afzettingen weer is afgezet. De dekzanden zijn bodemkundig onderverdeeld in het oude en het jonge dekzand en behoren gezamenlijk tot de formatie van Bortel. Het oude dekzand is tijdens het

⁵ Ball en Van Heeringen, 2016.

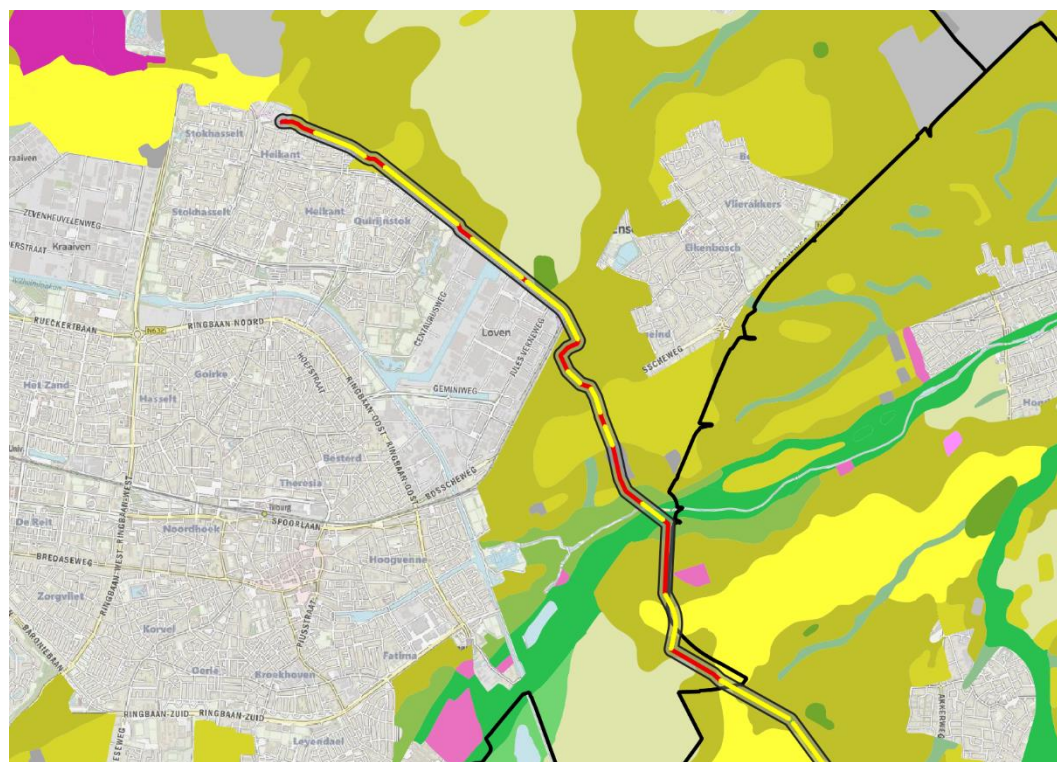
pleniglaciaal afgezet en vaak verspoeld. Het jonge dekzand is tijdens het laat-glaciaal afgezet, voornamelijk in de vorm van dekzandruggen. Over het algemeen liggen dekzanden nog aan de oppervlakte.

Vanaf het begin van het Holoceen (vanaf 10.000 jaar geleden) trad er een drastische klimaatsverandering op. De gemiddelde temperaturen stegen en het werd vochtiger, waardoor vegetatiegroei kon toenemen. Hierdoor kwam minder zandverstuiving voor en kon er in de top van het dekzand bodemvorming plaatsvinden. In de lagere gebieden rondom de koppen en ruggen stroomden beken. Als gevolg van de vernatting kon veenvorming optreden. Deze veenvorming trad met name op vanaf 3.500 v. Chr., toen er sprake was van een snelle stijging van het grondwater. Dit leidde tot de vorming van hoogveen, dat in de loop van de 13^e eeuw op grote schaal ontgonnen is en voor turfwinning is afgegraven.

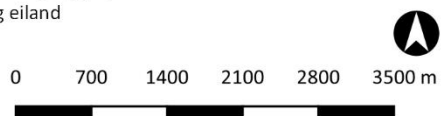
In de loop van het Holoceen werd ook de mens een belangrijke landschapsvormende factor. In de middeleeuwen ontstonden als gevolg van grootschalige ontbossing opnieuw stuifzandgebieden (laagpakket van Kootwijk, formatie van Boxtel). Onder meer de Loonse en Drunense Duinen zijn op deze manier ontstaan. Ook ontstonden in de late middeleeuwen akkerbouwcomplexen met een opgebracht plaggendeek, de zogenaamde essen. Plaggendecken komen vooral voor op oude bouwlandcomplexen. Bemesting met plaggen was lange tijd de manier om de kwaliteit van de relatief onvruchtbare Pleistocene dekzandgronden te verbeteren en is vanaf de middeleeuwen tot in de 19^e eeuw gebruikt.

Geomorfologie en AHN

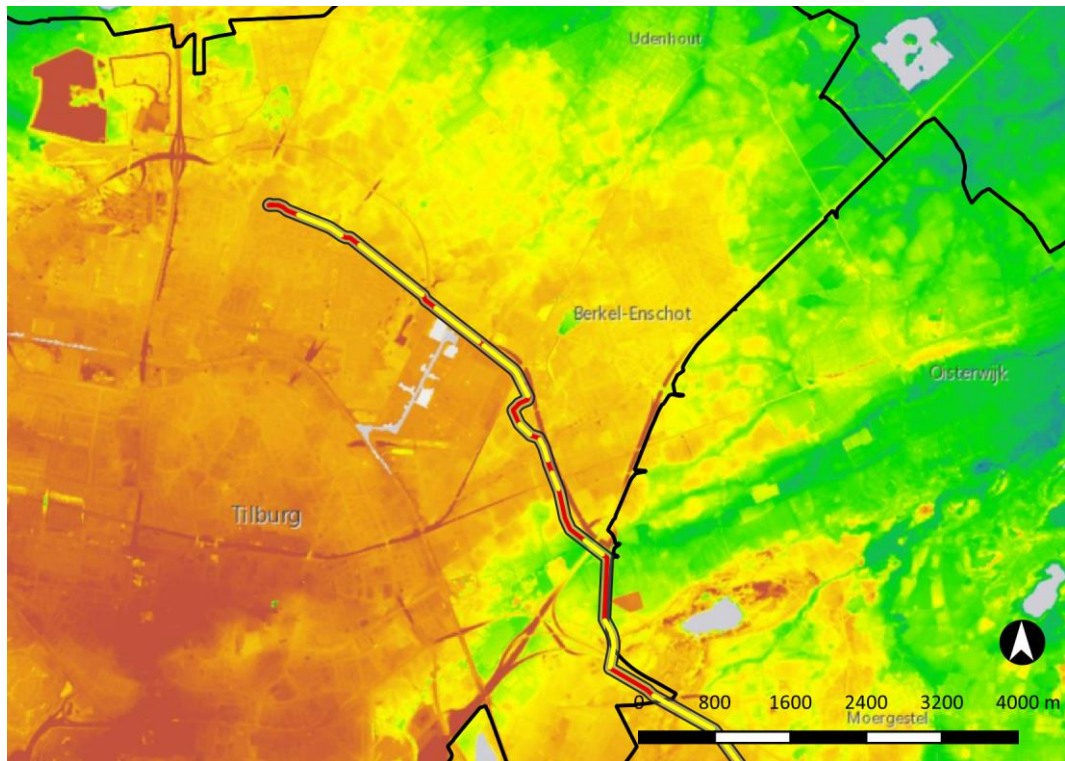
Op de geomorfologische kaart (afbeelding 7) is te zien dat het plangebied zich in het dekzandgebied bevindt. Het tracé loopt afwisselend over dekzandwelingen, dekzandruggen en vlaktes van ten dele verspoelde dekzanden. Een uitzondering wordt gevormd door het gedeelte A65 Voortse Stroom langs de Baksevenweg. Ter hoogte daarvan bevindt zich een beekdal. Deze geomorfologie is ook herkenbaar op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN; afbeelding 8), waarin het herkenbaar is als een laaggelegen strook. Ook is te zien dat de hoogte van het maaiveld vanaf het centrum van Tilburg in noordoostelijke richting afloopt. Het plangebied bevindt zich op de flank van een dekzandrug.

	dekzandwelingen		beekdalbodem
	dekzandrug		glooiing van beekdalzijde
	vlakte van ten dele verspoelde dekzanden of löss		beek(dal)overstromingsvlakte
	landduinen met bijbehorende vlakten en laagten		vlakte ontstaan door afgraving of egalisatie
	laagte ontstaan door afgraving		plateau-achtige storthoop, opgespoten
	storthoop		terrein of kunstmatig eiland
	storthopen met grind-, zand-, kleigaten of ijzerkuilen		dalvormige laagte

Blad 11 van 27

Afbeelding 8. De locatie van het plangebied (geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone) op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) (bron: ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer).

Bodem en grondwater

Volgens de bodemkaart (afbeelding 9) ligt ongeveer de helft van het plangebied op hoge zwarte enkeerdgronden. Verder komen er binnen het plangebied veld-, laar- en haarpodzolgronden voor, evenals gooreerdgronden. Ter hoogte van het beekdal bevinden zich lage enkeerdgronden en zandige beekdalgronden. Podzolgronden zijn gronden waarin de podzol (bestaande uit een E-horizont, met daaronder een B-horizont en C-horizont) duidelijk ontwikkeld is. De hierboven gelegen A-horizont is bij deze gronden dunner dan 50 cm. Vergelijkbare gronden waarbij de A-horizont dikker is dan 50 cm, worden tot de eerdgronden gerekend (waaronder ook de enkeerdgronden vallen). Enkeerdgronden zijn ontstaan door het poststalsysteem en bestaan uit een humusrijke bruine grond (het esdek) van minimaal 50 cm dik. Zwarte enkeerdgronden komen voor door het gebruik van heideplaggen in het potstalsysteem; bruine (lage) enkeerdgronden komen voor op zandruggen nabij beekdalen.

Op de grondwatertrappenkaart (afbeelding 10) is te zien dat merendeel van het plangebied relatief droog is (grondwatertrappen V, VI en VII). Alleen rondom het beekdal bevindt zich de lagere grondwatertrap III.

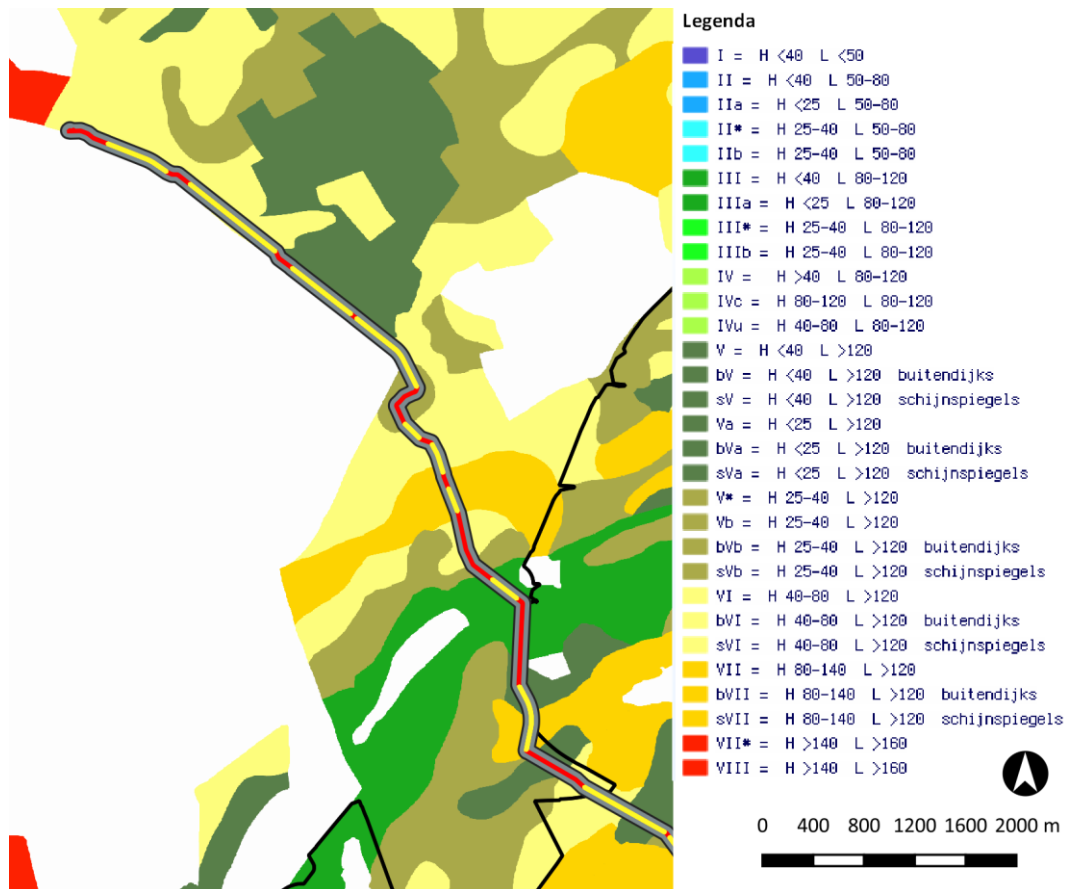
Legenda

	hoge zwarte enkeerdgronden		duinvaaggronden
	veldpodzolgronden/gooreerdgronden		water
	laarpodzolgronden		bebouwing
	gooreerdgronden		haarpodzolgronden
	lage enkeerdgronden		veldpodzolgronden
	zandige beekdalgronden		
	beekeerdgronden		
	hoge zwarte enkeerdgronden		

0 350 700 1050 1400 1750 m

Afbeelding 9. De locatie van het plangebied (geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone) op de bodemkaart (bron: STIBOKA/Alterra, Wageningen).

Afbeelding 10. De locatie van het plangebied (geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone) op de grondwatertrappenkaart (bron: maps.bodemdata.nl).

2.4.1 Historische situatie en mogelijke verstoringen

Historische situatie

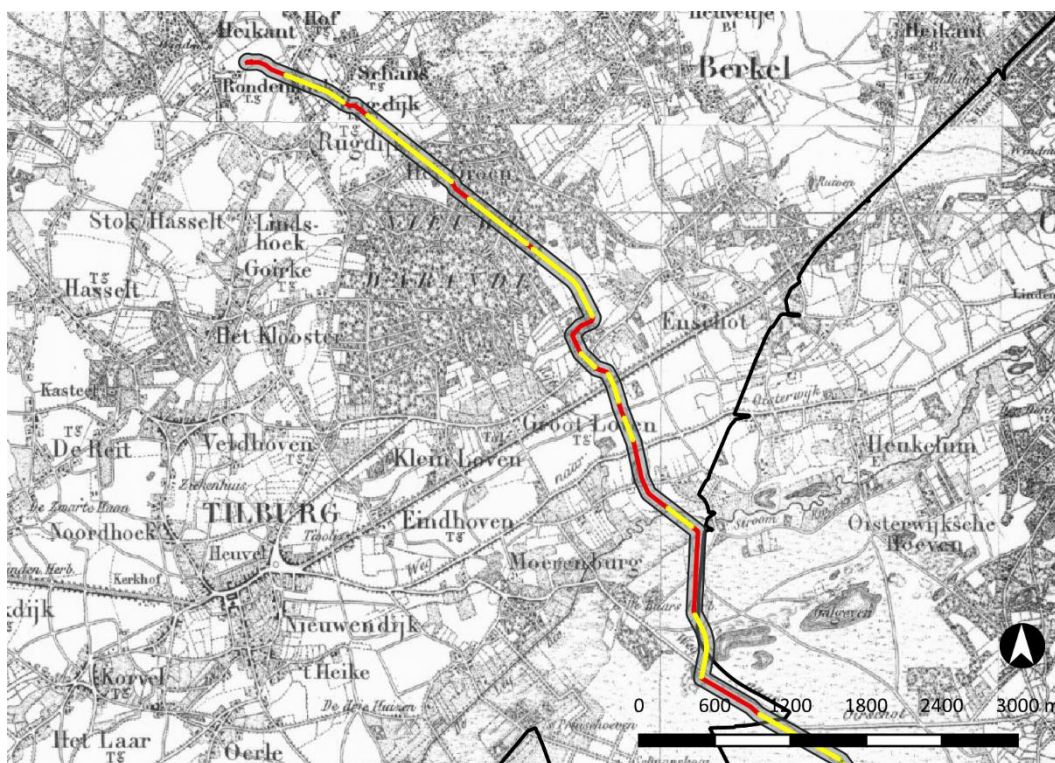
Al in 1645 is een groot deel van Noord-Brabant door Willem Blaeu in kaart gebracht (afbeelding 11). Op deze kaart zijn de dorpen en steden weergegeven, evenals de (water-)wegen en enkele herkenningspunten, maar erg gedetailleerd en nauwkeurig is het niet. De precieze locatie van het plangebied is op deze kaart ook moeilijk te bepalen. Wat opvalt is de kruising met een rivier (de Nieuwe Leij) en de mogelijke nabijheid van een watermolen. Deze was gelegen aan de Kommerstraat, en bevindt zich derhalve niet binnen het onderzoeksgebied.⁶

Vanaf 1850 (afbeelding 12 t/m afbeelding 15) zijn er betrouwbaardere kaarten van het gebied beschikbaar. Hierop is te zien dat de omgeving van Tilburg al in cultuur is gebracht. Het gebied ten noorden daarvan, waar ook het plangebied doorheen loopt, bestaat nog voornamelijk uit onontgonnen heidegrond. Binnen het plangebied is sprake van lintbebouwing rondom landbouwgronden. Op latere kaarten is zichtbaar hoe het landbouwgebied zich steeds verder uitbreidt ten koste van de heide. Weer later worden de landbouwgronden ten zuiden van het plangebied bebouwd.

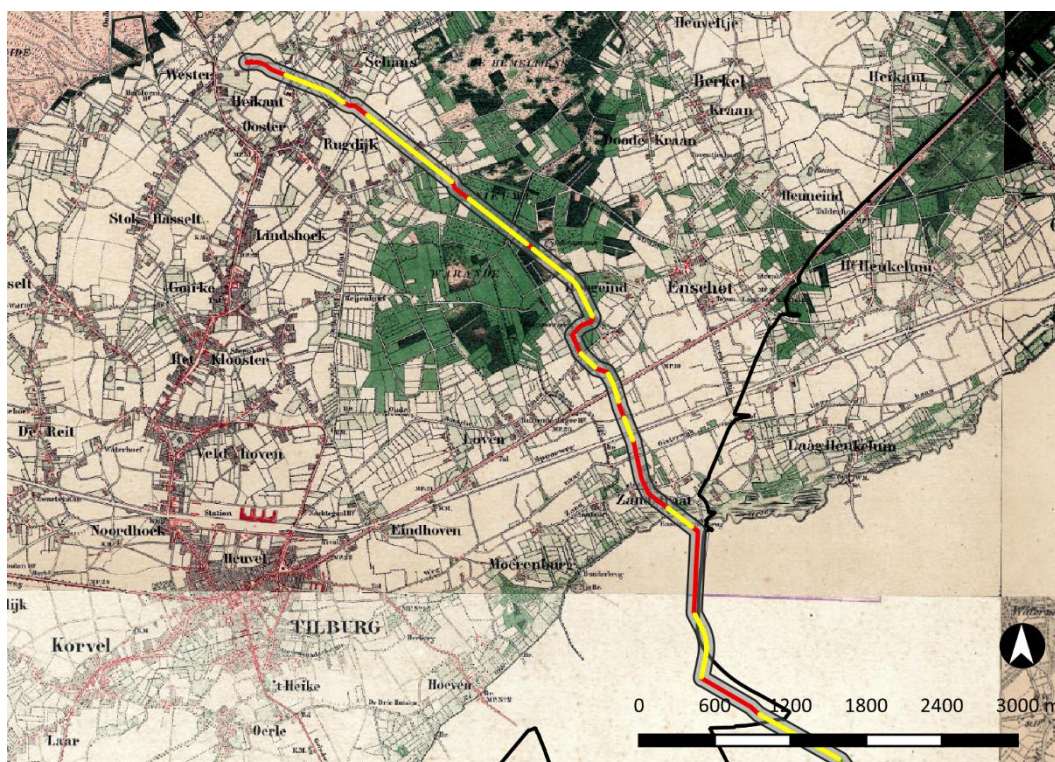
⁶ www.allemolenskaart.nl.

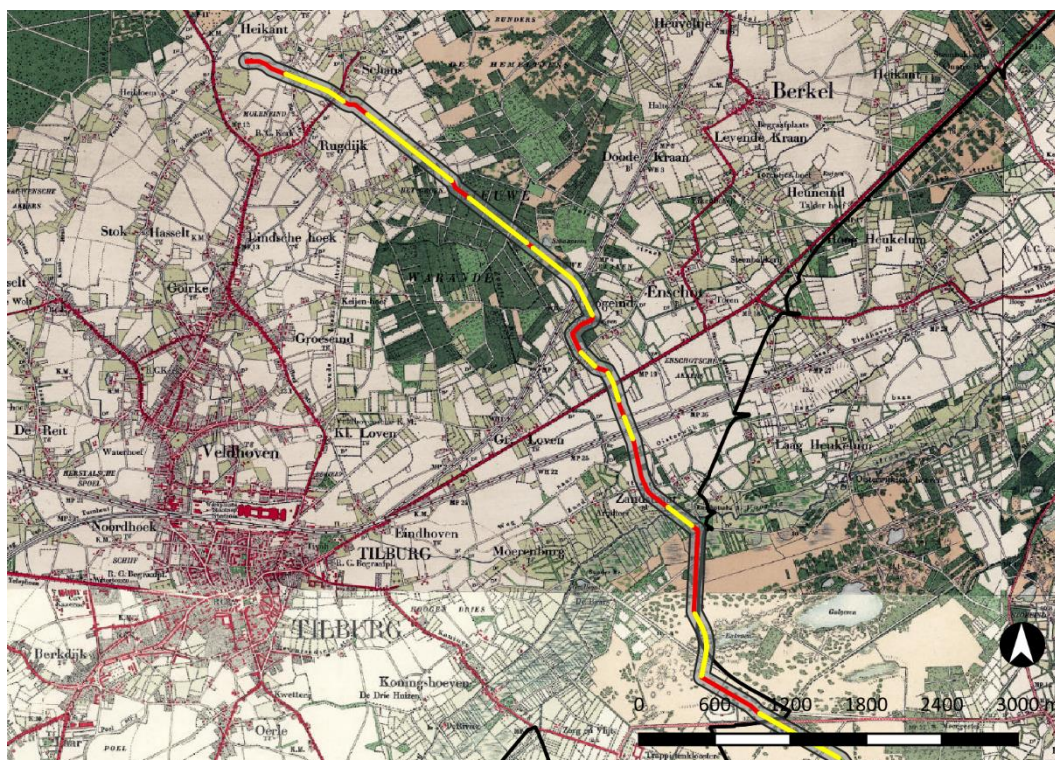
Afbeelding 11. De locatie van het plangebied (globaal; geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone) op de historische kaart van Bleau uit 1645.

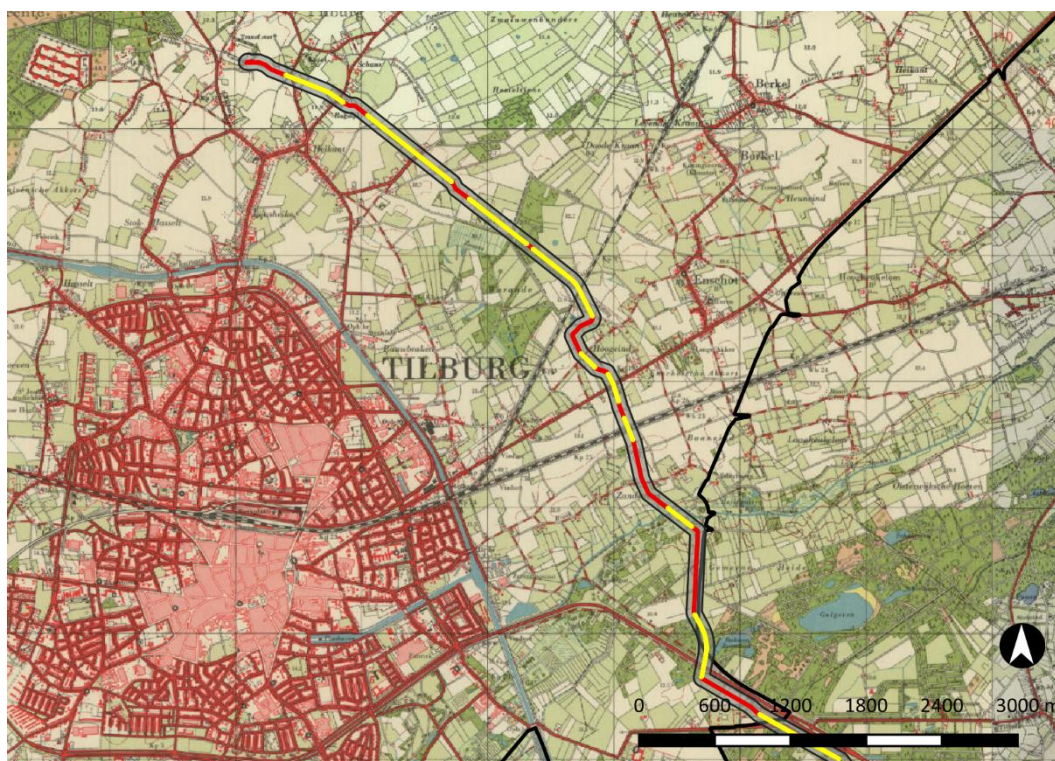
Afbeelding 12. De locatie van het plangebied (geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone) op de historische kaart van uit omstreeks 1850 (bron: www.topotijdreis.nl).

Afbeelding 13. De locatie van het plangebied (geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone) op de historische kaart van uit omstreeks 1883 (bron: www.topotijdreis.nl).

Afbeelding 14. De locatie van het plangebied (geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone) op de historische kaart van uit omstreeks 1925 (bron: www.topotijdreis.nl).

Afbeelding 15. De locatie van het plangebied (geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone) op de historische kaart van uit omstreeks 1962 (bron: www.topotijdreis.nl).

Mogelijke verstoringen

Bestaande infrastructuur en bebouwing heeft mogelijk al voor verstoring van de oorspronkelijke bodemopbouw gezorgd, maar de omvang en de diepte hiervan is niet bekend.

3 Bekende waarden

3.1 Archeologische waarden

Uit het Archeologische Informatie Systeem (ARCHIS3) van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed zijn de bekende archeologische waarden in een omtrek van ongeveer 100 m rondom het plangebied opgevraagd. Het betreft archeologische monumenten (AMK-terreinen), archeologische waarnemingen (zoals vondsten) en meldingen van eerdere archeologische onderzoeken (zie kaart 437981–ARCHIS in de kaartenbijlage).

Gegevens uit ARCHIS: AMK-terreinen

Binnen het onderzoeksgebied bevinden zich geen geregistreerde AMK-terreinen.

Gegevens uit ARCHIS: archeologische waarnemingen

Binnen het onderzoeksgebied is een aantal archeologische waarnemingen bekend. OM-nummer 2106812100 ligt nabij de Koningsoordlaan. Het betreft een booronderzoek waarbij uitsluitend indicatoren uit de nieuwe tijd zijn aangetroffen. De natte bodem ter plaatse was in het verleden ongeschikt voor bewoning. Overigens ligt deze locatie volgens de geomorfologische kaart nog ruim 1,5 km ten noorden van het natte beekdal, en zou te verwachten zijn dat het landschap hier juist relatief droog was.

OM-nummer 2143327100 betreft de vondsten van een onderzoek aan de Burgemeester Bechtweg. Bij het onderzoek zijn zeven vindplaatsen aangetroffen uit diverse periodes. De dateringen lopen uiteen van het neolithicum tot en met de nieuwe tijd. Ook is er een Tjonger-spits aangetroffen uit het paleolithicum. Verder gaat het voornamelijk om aardewerk.

Bij het onderzoek met OM-nummer 2143457100 zijn vondsten gedaan uit met name de Merovingische periode. Ook zijn er sporen aangetroffen van een weggetje, twee boerderijen of grote schuren, een mogelijke kleine schuur en spieker. Deze zijn gedateerd tussen de late ijzertijd en Romeinse tijd.

OM-nummer 2217961100 betreft een onderzoek aan de Nieuwe Atelierstraat. Er zijn aanlegvondsten gedaan uit de periode neolithicum/bronstijd, die mogelijk te relateren zijn aan een nabijgelegen vindplaats uit die periode.

Bij OM-nummer 2223769100, een proefsleuvenonderzoek, zijn sporen uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd aangetroffen. Bij OM-nummer 2272028100 (Burgemeester Bechtweg Zuid) zijn veel verschillende resten aangetroffen. De vondsten en sporen bestaan onder meer uit vuurstenen afslagen, crematiegraven, cultuurlagen, aardewerk uit diverse perioden en waterputten.

Bij de veldkartering met OM-nummer 2273154100 zijn twee mesolithische afslagen gevonden, andere stukjes vuursteen (allen op een zandkop) en prehistorisch aardewerk.⁷ OM-nummer 2884381100 betreft een proefopgraving naar aanleiding van de vondst van een Tjonger-spits, maar dit leverde geen bewoningssporen op.

OM-nummer 3242157100 betreft de sporen van het kasteel Moerenberg langs de Zandstraat/Baksevenweg. Bij OM-nummer 3270620100 zijn resten van twee gebouwen en twee

⁷ easy.dans.knaw.nl.

bijgebouwen uit de laat-Merovingische periode aangetroffen. Tot slot zijn bij OM-nummer 4035722100 resten aangetroffen van huisplattegronden en een vermoedelijke silokuil uit de midden-bronstijd B.

Zaakid	Complextype	begin	eind	verwerving
2106812100	complextype niet te bepalen	nieuwe tijd midden	nieuwe tijd laat	archeologisch: boring
2143327100	complextype niet te bepalen	paleolithicum	nieuwe tijd laat	archeologisch: boring
2143457100	bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	neolithicum	nieuwe tijd laat	archeologisch: opgraving
2217961100	complextype niet te bepalen	neolithicum	nieuwe tijd vroeg	archeologisch: proefputten/proefsleuven
2223769100	bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	late middeleeuwen A	nieuwe tijd	archeologisch: proefputten/proefsleuven
2272028100	bewoning (inclusief verdediging) onbepaald akker/tuin urnenveld complextype niet te bepalen grafheuvel weg	paleolithicum	nieuwe tijd	archeologisch: proefputten/proefsleuven
2273154100	industrie & nijverheid, onbepaald complextype niet te bepalen bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	paleolithicum	nieuwe tijd	archeologisch: (veld)kartering
2884381100	complextype niet te bepalen	laat paleolithicum B	vroeg mesolithicum	archeologisch: opgraving
3229813100	complextype niet te bepalen	neolithicum	late middeleeuwen	archeologisch: (veld)kartering
3242157100	versterking onbepaald	middeleeuwen	nieuwe tijd	indirect: archief
3270620100	bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	vroeg middeleeuwen C	nieuwe tijd laat	archeologisch: opgraving
4035722100	niet-opgehoogde nederzetting zonder stedelijk karakter	midden bronstijd	nieuwe tijd	

Tabel 2. Archeologische waarnemingen binnen onderzoeksgebied (bron: ARCHIS)

Gegevens uit ARCHIS: eerdere onderzoeken

Vanwege de grote hoeveelheid onderzoeken binnen het onderzoeksgebied, is het overzicht hiervan opgenomen in bijlage 3. Hieronder worden alleen de belangrijkste kort besproken. Overigens zijn enkele onderzoeken ook al in de vorige paragraaf aan bod gekomen.

In 2010 is een bureauonderzoek uitgevoerd voor een tracé dat voor een groot deel overlapt met onderhavig plangebied. Hierbij werd een hoge archeologische verwachting vastgesteld voor zones met een esdek en de hoger gelegen delen van het dekzandgebied (ruggen en koppen).⁸

In het kader van het beheersbestemmingsplan voor Loven-Noord is in 2003 een archeologisch onderzoek uitgevoerd. Hierbij is vastgesteld dat archeologische resten in de omgeving van Tilburg kunnen dateren vanaf het paleolithicum tot en met de middeleeuwen. Ze kunnen worden verwacht in de bovengrond of direct onder het jonge Dekzand, maar in ieder geval in de eerste 1,2 m –mv. Veel prehistorische vondsten in de omgeving betreffen oppervlaktevondsten.⁹

OM-nummer 2043008100 betreft een booronderzoek waarbij bleek dat in het grootste deel van het plangebied (een groot deel van de zuidkant van Berkel-Enschot) de bodemopbouw reeds verstoord was. Alleen in het zuidoosten was de bodemopbouw nog deels intact. Hier zijn voornamelijk vondsten uit de late middeleeuwen gedaan.

Bij het onderzoek met OM-nummer 2149484100 zijn meerdere steentijdvindplaatsen aangetroffen, waaronder een uit het midden-neolithicum. Dit is bijzonder, omdat deze periode slecht vertegenwoordigd is in het Noord-Brabantse dekzandgebied. Overigens is de vondstdichtheid laag en zijn de vuurstenen artefacten deels in de A-horizont opgenomen.

Bij de archeologische begeleiding met OM-nummer 2352161100 zijn diverse vindplaatsen aan het licht gekomen, daterend uit de vroege bronstijd, midden-bronstijd, ijzertijd en middeleeuwen.

3.2 Ondergrondse bouwhistorische waarden

Er zijn geen ondergrondse bouwhistorische waarden geregistreerd. Bovengrondse bouwhistorische waarden komen in paragraaf 4.1 aan bod.

⁸ Van der Haar en Sophie, 2010.

⁹ La Fèber en Marinelli, 2003.

4 Archeologische verwachting

4.1 Bestaande verwachtingskaarten

Provinciale verwachtingskaart

De provincie Noord-Brabant beschikt over een cultuurhistorische waardenkaart (CHW).¹⁰ Hierop zijn onder meer archeologische monumenten, rijksmonumenten en historische stedenbouw aangegeven. Hieronder wordt besproken welke relevante elementen binnen het plangebied aanwezig zijn.

Aan de Rugdijk 5 bevindt zich een gebouwd rijksmonument, namelijk een hoeve uit het begin van de 19^e eeuw. Tegen de Koningsoordlaan ligt binnen het onderzoeksgebied (maar buiten het plangebied) een dienstwoning (Enschotsebaan 10; code RT012-000061). Merkwaardig genoeg bevindt de stip op de kaart zich niet ter plaatse van de Enschtsebaan.

Ter hoogte van de Bossscheweg kruist het plangebied een historische stedenbouw (CHW-code S108). Het plangebied kruist hier de villa's die aan deze weg gelegen zijn. Overigens is er op deze locatie een HDD-boring gepland, geen open ontgraving.

Nabij de kruising van de Tilburgseweg en de Eindhovenseweg ligt een boerderij die op de CHW is opgenomen (code RT012-000046). Deze ligt niet binnen het plangebied.

Gemeentelijke verwachtingskaart

Zoals gezegd beschikt de gemeente Tilburg niet over een recent vastgestelde archeologische verwachtings- of beleidskaart.

4.2 Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van de hiervoor weergegeven onderzoeksresultaten kan het hierna volgende gespecificeerde archeologische verwachtingsmodel worden opgesteld. Dit model geldt daarna als uitgangspunt bij het bepalen voor de onderzoeksstrategie van de veldfase.

Datering

In het gebied kunnen resten worden aangetroffen vanaf de prehistorie tot en met de nieuwe tijd. Eerdere vondsten en onderzoeken binnen het onderzoeksgebied laten zien dat er een zeer brede verwachting van toepassing is qua datering (van paleolithicum tot en met nieuwe tijd).

Complextype

Uit het paleolithicum tot en met het laat neolithicum kunnen in deze regio resten worden verwacht die samenhangen met de mobiele leefwijze van de mens, zoals kleine kampementen die slechts tijdelijk (en/of periodiek) werden bewoond. Dergelijke vindplaatsen zijn in omvang beperkt en zijn te herkennen aan vuursteenconcentraties en haardkuilen.

Vanaf het laat neolithicum tot en met de Romeinse tijd kunnen op hoger gelegen gebieden in het landschap resten van grotere huizen/nederzettingen worden verwacht, net als schuren, spiekers en opstallen. Verder kunnen sporen van agrarische activiteit worden aangetroffen,

¹⁰ noord-brabant.maps.arcgis.com.

zoals perceleringsgreppels. Daarnaast kunnen ook menselijke begravingen/crematies worden aangetroffen, afhankelijk van de datering variërend van vlakgraven tot crematiegraven. Ook off-site materiaal kan worden verwacht.

Uit de middeleeuwen en nieuwe tijd kunnen eveneens nederzettingen en resten van agrarische activiteit worden verwacht.

Omvang

De omvang kan variëren van puntvondsten tot nederzettingen van enkele honderden vierkante meters.

Diepteligging

Sporen uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd kunnen direct in of onder de moderne bouwvoor verwacht worden. Oudere sporen worden verwacht vanaf de top van de C-horizont. Losse vondsten kunnen ook aan het oppervlak voorkomen, zoals blijkt uit diverse onderzoeken die in het onderzoeksgebied hebben plaatsgehad. Op basis van de uitgevoerde archeologische onderzoeken in het onderzoeksgebied hebben oppervlaktevondsten niet per definitie een relatie met een vindplaats in de ondergrond waar deze oppervlaktevondsten zijn aangetroffen.

Locatie

De sporen en vondsten zijn met name te verwachten op de hoger gelegen delen van het deelgebied. Het gaat hierbij vooral om het gebied ten noorden en westen van de Zandstraat. Evenwel kan niet worden uitgesloten dat zich ook op de lager gelegen gronden nog archeologische waarden in de bodem bevinden. Op laaggelegen gronden worden relatief vaak (rituele) depositievondsten gedaan.

Uiterlijke kenmerken

Paleolithicum tot laat neolithicum: vuursteenverspreiding, indicaties van bewerking van vuursteen, halffabricaten, productieafval, productiegereedschap. Indicaties van kortdurende nederzettingen/kampen: haardkuilen, verbrand vuursteen. Indicaties voor jacht/voedselverzameling en –bereiding: werktuigen, spitsen, bijlen, schrabbers, stekers etc. Rituele deposities: stenen bijlen, metalen voorwerpen etc.

Laat neolithicum tot en met late middeleeuwen: resten en structuren die wijzen op een sedentair, agrarisch bestaan. Nederzettingen: paalgaten (huizen, spieker, opstallen, schuren), greppels, waterputten (met of zonder houten beschoeiingen) en afvalkuilen.

Tussen het laat neolithicum en de bronstijd/ijzertijd: periodespecifieke wijze van het begraven/cremeren van de doden (waaronder vierkante en ronde kringgreppels, langbedden en urnen).

Middeleeuwen en nieuwe tijd: nederzetting- en ontginningssporen en resten van agrarische landinrichting.

Mogelijke verstoringen

Bestaande infrastructuur en bebouwing heeft mogelijk al voor verstoringen gezorgd, maar de omvang in oppervlakte of diepte is niet bekend.

5 Conclusies en advies

5.1 Conclusies

Voor het plangebied binnen de gemeente Tilburg geldt een brede archeologische verwachting. Er kunnen archeologische resten worden aangetroffen uit het paleolithicum tot en met de nieuwe tijd, afhankelijk van de bodemopbouw en de intactheid daarvan in het plangebied. Deze verwachting is gebaseerd op de onderzoeken uit de directe omgeving van het plangebied en de landschappelijke situatie in de regio.

5.2 Advies

De aanwezigheid van archeologische vindplaatsen is sterk afhankelijk van:

- 1) Wat de aard van de bodemopbouw is;
- 2) In hoeverre er nog voldoende resteert van de oorspronkelijke top van de C-horizont (sporendragend niveau op de zandgronden in deze regio) om nog archeologische resten aan te kunnen treffen. Niet uitgesloten kan worden dat delen binnen het plangebied in het verleden reeds tot voorbij dit niveau zijn geroerd.

Dit kan niet worden bepaald door een archeologisch bureauonderzoek alleen, het schaalniveau van onder andere de bodemkaart is hiervoor te grofmazig. Antea Group adviseert dan ook om in het plangebied een verkennend booronderzoek uit te voeren om de aard van de bodemopbouw onder de bouwvoor concreet in beeld te brengen en daarnaast eventuele bodemroeringen tot voorbij de oorspronkelijk top van de C-horizont in beeld te brengen. Doel is op voorhand niet het vrijgeven van delen van het plangebied, wel het verzamelen van gegevens om een voor voorliggend plangebied concreet voorstel voor omvang en noodzaak tot vervolg te kunnen opstellen. Dit reiken we daarbij conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie aan onze opdrachtgever en via deze ook aan de bevoegde overheid, conform de Erfgoedwet 2016. Het resultaat van het archeologisch booronderzoek is daarmee een onderbouwd advies over de impact van de bodemroering die met de voorgenomen herinrichting van het plangebied gepaard gaat.

Daarbij geldt de nuance dat Antea Group adviseert om het archeologisch onderzoek te beperken tot de locaties waar het kabelcircuit in open ontgraving worden aangelegd, en bij de in- en uittredepunten van de gestuurde boringen. Dit omdat de gestuurde boringen zelf een minimale bodemverstoring opleveren, die niet of nauwelijks bedreigend is voor eventuele archeologische resten. Alleen de in- en uittredepunten ervan leveren een aanzienlijke bodemverstoring op, die wel archeologisch onderzoek nodig maakt.

Uitgangspunt is circa 68 boringen met een Edelmanboor (10 cm diameter) waarbij het boorresidu tot in de top van de C-horizont gezeefd wordt over een maaswijdte van 3mm. Dit om een nader beeld te krijgen bij de in deze gebieden aangetroffen vuursteenvondsten. Mocht op basis van het nog uit te voeren veldwerk blijken dat voor deze gebieden een steentijdverwachting inderdaad gerechtvaardigd is, dan kan in overleg met de opdrachtgever worden heroverwogen of er inderdaad vervolgonderzoek moet plaats vinden of dat ook op het betreffende concrete tracé-deel een gestuurde boring mogelijk is, om zo de resten *in situ* te behouden.

Dit is een advies. Het nemen van een selectiebesluit is daarna voorbehouden aan het bevoegd gezag, in dezen de gemeente Tilburg. Het bevoegd gezag heeft bij een eerdere versie van onderhavig rapport aangegeven geen voorstander te zijn om het eerdere advies over te nemen.

Het is aan de gemeente Tilburg om op basis van onderhavig rapport een selectiebesluit te nemen.

Antea Group
Oosterhout, maart 2020

Literatuur en geraadpleegde bronnen

Ball, E.A.G. en R.M. van Heeringen, 2016. *Westelijk Noord-Brabant in het Malta-tijdperk. Synthetiserend onderzoek naar de bewoningsgeschiedenis van het westelijk deel van het Brabants zandgebied*. Nederlandse Archeologische Rapporten 051. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort.

Fèber, D.J. la, en M. Marinelli, 2003. *Rapport. Standaard Archeologische Inventarisatie ten behoeve van het beheersbestemmingsplan voor het Industriegebied Loven-Noord te Tilburg*. Oranjewoud B.V., Heerenveen.

Haar, L.J. van der, en G.J.A. Sophie, 2010. *Bureauonderzoek ten behoeve van het ondergronds brengen van 150 kV lijn te Tilburg, Noord-Brabant*. Archeologische Rapporten Oranjewoud 2010/111. Oranjewoud B.V., Heerenveen.

Nater, C.I., 2019a. *Bureauonderzoek Tennet Tilburg-Eindhoven; deelgebied gemeente Oisterwijk*. Antea Group Archeologie 2019/132. Antea Group, Oosterhout.

Nater, C.I., 2019b. *Bureauonderzoek Tennet Tilburg-Eindhoven; deelgebied gemeente Oirschot*. Antea Group Archeologie 2019/133. Antea Group, Oosterhout.

Nater, C.I., 2019c. *Bureauonderzoek Tennet Tilburg-Eindhoven; deelgebied gemeente Best*. Antea Group Archeologie 2019/134. Antea Group, Oosterhout.

Nater, C.I., 2019d. *Bureauonderzoek Tennet Tilburg-Eindhoven; deelgebied gemeente Eindhoven*. Antea Group Archeologie 2019/135. Antea Group, Oosterhout.

Kaarten

- Bodemkaart van Nederland, 1:50.000, STIBOKA/Alterra, Wageningen
- Grote Historische Atlas (1830-1855), Wolters Noordhoff, Groningen
- Geomorfologische kaart 1:50.000, Alterra, Wageningen
- Kadastrale kaarten 1811-1832 (<http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl>)
- Topografische kaart 1:25000 (<http://kadata.kadaster.nl>)

Internet

- ahn.maps.arcgis.com
- beeldbank.cultureelerfgoed.nl
- www.archis.cultureelerfgoed.nl
- www.pdok.nl
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- www.topotijdreis.nl
- maps.bodemdata.nl
- www.allemolenskaart.nl
- noord-brabant.maps.arcgis.com

Lijst met afbeeldingen

Afbeelding 1. Uitsnede topografische kaart 1:25.000 met ligging plangebied (niet op schaal).....	1
Afbeelding 2. Overzichtskaart van het gehele plangebied van Tilburg tot aan Eindhoven.....	4
Afbeelding 3. De locatie van het plangebied binnen de gemeente Tilburg (geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone; zwart: gemeentegrenzen) op een luchtfoto uit 2018 (bron: PDOK).	7
Afbeelding 4. Dwarsprofiel van een open ontgraving buiten de bebouwde kom. Bij open ontgravingen in stedelijk gebied liggen de kabels op een diepte van 1,2 m – mv. Bij de aanleg van minder circuits is het linker (bij 2 circuits) dan wel het rechter deel (bij 1 circuit) van de afbeelding van toepassing.....	8
Afbeelding 5. Dwarsprofiel van een gestuurde boring met 3 circuits.	8
Afbeelding 6. De locatie van het plangebied (geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone) op de geomorfologische kaart (bron: Alterra, Wageningen).	11
Afbeelding 7. De locatie van het plangebied (geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone) op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) (bron: ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer).....	12
Afbeelding 8. De locatie van het plangebied (geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone) op de bodemkaart (bron: STIBOKA/Alterra, Wageningen).....	13
Afbeelding 9. De locatie van het plangebied (geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone) op de grondwatertrappenkaart (bron: maps.bodemdata.nl).....	14
Afbeelding 10. De locatie van het plangebied (globaal; geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone) op de historische kaart van Bleau uit 1645.	15
Afbeelding 11. De locatie van het plangebied (geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone) op de historische kaart van uit omstreeks 1850 (bron: www.topotijdreis.nl).	15
Afbeelding 12. De locatie van het plangebied (geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone) op de historische kaart van uit omstreeks 1883 (bron: www.topotijdreis.nl).	16
Afbeelding 13. De locatie van het plangebied (geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone) op de historische kaart van uit omstreeks 1925 (bron: www.topotijdreis.nl).	17
Afbeelding 14. De locatie van het plangebied (geel: HDD-boring; rood: open ontgraving; grijs: bufferzone) op de historische kaart van uit omstreeks 1962 (bron: www.topotijdreis.nl).	17

Bijlage 1: Archeologische perioden

Bijlage 1: Archeologische perioden

Als bijlage op de resultaten en verzamelde gegevens wordt hieronder een algemene ontwikkeling van de bewoners-geschiedenis in Nederland geschetst.

Gedurende het **paleolithicum** (300.000-8800 voor Chr.) hebben moderne mensen (*homo sapiens*) onze streken tijdens de warmere perioden wel bezocht, doch sporen uit deze periode zijn zeldzaam en vaak door latere omstandigheden verstoord. De mensen trokken als jager-verzamelaars rond in kleine groepen en maakten gebruik van tijdelijke kampementen. De verschillende groepen jager-verzamelaars exploiteerden kleine territoria, maar verbleven, afhankelijk van het seizoen, steeds op andere locaties.

In het **mesolithicum** (8800-4900 voor Chr.) zette aan het begin van het Holoceen een langdurige klimaatsverbetering in. De gemiddelde temperatuur steeg, waardoor geleidelijk een bosvegetatie tot ontwikkeling kwam en de variatie in flora en fauna toenam. Ook in deze periode trokken de mensen als jager-verzamelaars rond. Voorwerpen uit deze periode bestaan voornamelijk uit voor de jacht ontworpen vuurstenen spitsjes.

De hierop volgende periode, het **neolithicum** (5300-2000 voor Chr.), wordt gekenmerkt door een overschakeling van jager-verzamelaars naar sedentaire bewoners, met een volledig agrarische levenswijze. Deze omwenteling ging gepaard met een aantal technische en sociale vernieuwingen, zoals huizen, geslepen bijlen en het gebruik van aardewerk. Door de productie van overschot kon de bevolking gaan groeien en die bevolkingsgroei had tot gevolg dat de samenleving steeds complexer werd. Uit het neolithicum zijn verschillende grafmonumenten bekend, zoals hunebedden en grafheuvels.

Het begin van de **bronstijd** (2000-800 voor Chr.) valt samen met het eerste gebruik van bronzen voorwerpen, zoals bijlen. Het gebruik van vuursteen was hiermee niet direct afgelopen. Vuursteenmateriaal uit de bronstijd is meestal niet goed te onderscheiden van dat uit andere perioden. Het aardewerk is over het algemeen zeldzaam. De grafheuveltraditie die tijdens het neolithicum haar intrede deed werd in eerste instantie voortgezet, maar rond 1200 voor Chr. vervangen door begravingen in urnenvelden. Het gaat hier om ingegraven urnen met crematieresten waar overheen kleine heuveltjes werden opgeworpen, eventueel omgeven door een greppel.

In de **ijzertijd** (800-12 voor Chr.) werden de eerste ijzeren voorwerpen gemaakt. Ten opzichte van de bronstijd traden er in de aardewerktraditie en in het gebruik van vuursteen geen radicale veranderingen op. De mensen woonden in verspreid liggende hoeven of in nederzettingen van enkele huizen. Op de hogere zandgronden ontstonden uitgebreide omwalde akkercomplexen (*celtic fields*). In deze periode werden de kleigebieden ook in gebruik genomen door mensen afkomstig van de zandgebieden. Opvallend zijn de verschillen in materiële welstand. Er zijn zogenaamde vorstengraven bekend in Zuid-Nederland, maar de meeste begravingen vonden plaats in urnenvelden.

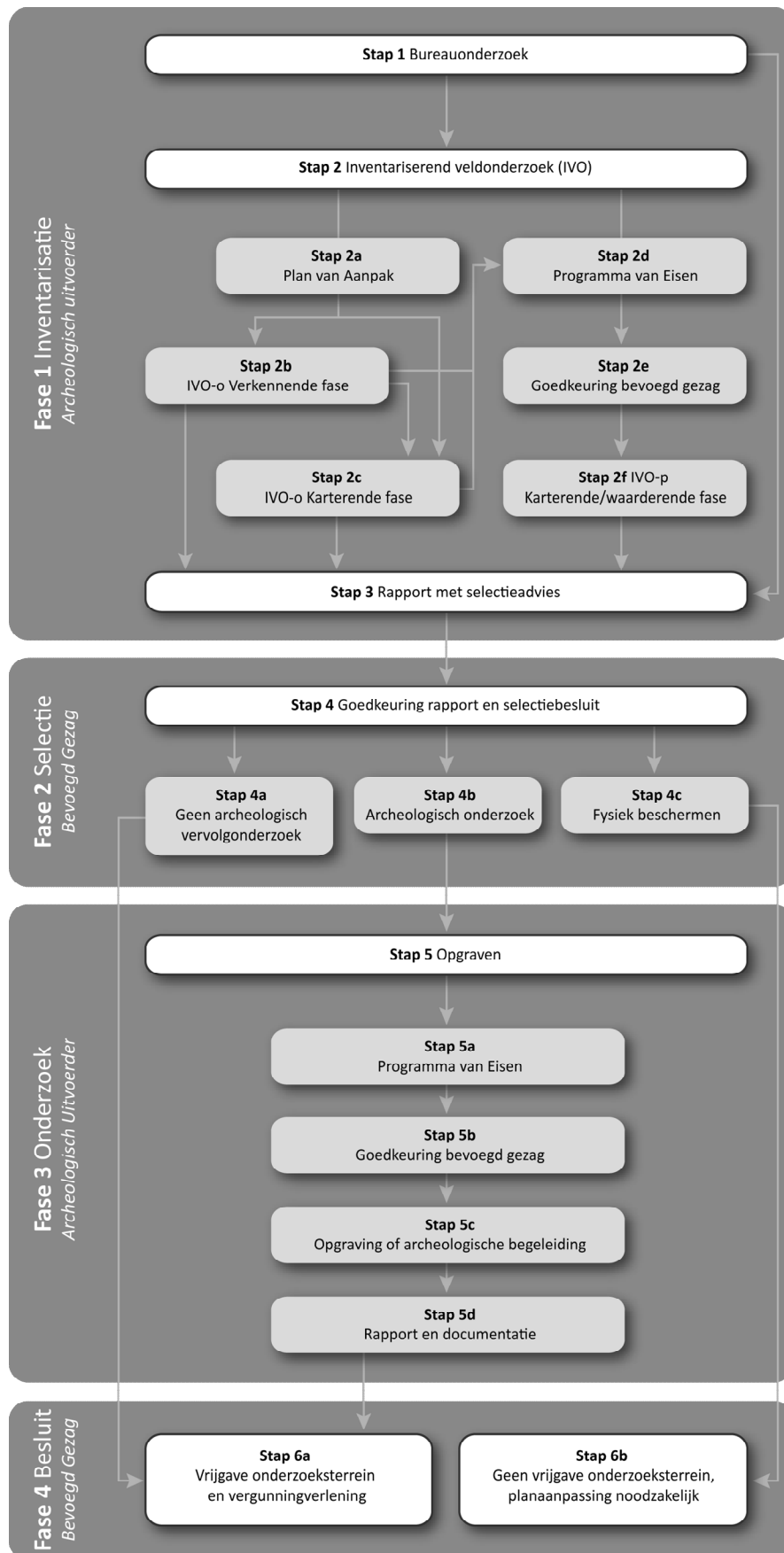
Met de **Romeinse tijd** (12 voor Chr. tot 450 na Chr.) eindigt de prehistorie en begint de geschreven geschiedenis. In 47 na Chr. werd de Rijn definitief als rijksgrens van het Romeinse Rijk ingesteld. Ter controle van deze zogenaamde *limes* werden langs de Rijn *castella* (militaire forten) gebouwd. De inheems leefwijze handhaafde zich wel, ook al werd de invloed van de Romeinen steeds duidelijker in soorten aardewerk (o.a. gedraaid) en een betere infrastructuur. Onder meer ten gevolge van invallen van Germaanse stammen ontstond er instabiliteit wat uiteindelijk leidde tot het instorten van de grensverdediging langs de Rijn.

Over de **middeleeuwen** (450-1500 na Chr.), en met name de vroege middeleeuwen (450-1000 na Chr.), zijn nog veel zaken onbekend. Archeologische overblijfselen zijn betrekkelijk schaars. De politieke macht was na het wegvallen van de Romeinen in handen gekomen van regionale en lokale hoofdliden. Vanaf de 10^e eeuw ontstaat er weer enige stabiliteit en is een toenemende feodalisering zichtbaar. Door bevolkingsgroei en gunstige klimatologische omstandigheden werd in deze periode een begin gemaakt met het ontginnen van bos, heide en veen. Veel van onze huidige steden en dorpen dateren uit deze periode.

De hierop volgende periode 1500 – heden wordt aangeduid als **nieuwe tijd**.

Bijlage 2: Archeologische Monumentenzorg (AMZ)

Schema Archeologische Monumentenzorg (AMZ)

Verklarende woordenlijst Archeologische Monumentenzorg (AMZ)

Archeologische begeleiding (STAP 5c)

Een archeologische begeleiding wordt uitgevoerd wanneer proefsleuven of en opgraving niet mogelijk zijn door bijvoorbeeld civieltechnische beperkingen.

Archeologische indicatoren

Hiermee worden aanwijzingen in de bodem bedoeld die duiden op menselijke activiteiten in het verleden, zoals aardewerkscherven, houtskool, botmateriaal, vondstlagen, etc.

Archis

Archeologisch informatiesysteem voor Nederland. Een digitale databank met gegevens over archeologische vindplaatsen en terreinen.

Bureauonderzoek (STAP 1)

Het bureauonderzoek is een rapportage waarin een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel wordt opgesteld aan de hand van geomorfologische en bodemkaarten, de Archeologische Monumentenkaart (AMK), het Archeologisch Informatiesysteem (ARCHIS), historische kaarten en archeologische publicaties.

Fysiek beschermen (STAP 4c)

De archeologische resten blijven in de bodem behouden door bijvoorbeeld planaanpassingen.

Geofysisch onderzoek

Meetapparatuur brengt archeologische verschijnselen in de bodem driedimensionaal in kaart zonder te boren of te graven. Dit kan bijvoorbeeld door radar-, weerstandsonderzoek of elektromagnetische metingen.

Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Dit model geeft op detailniveau voor het plangebied aan wat aan archeologische vindplaatsen aanwezig kan zijn. Op basis van dit verwachtingsmodel wordt bepaald of een inventariserend veldonderzoek nodig is en wat de juiste methode is om eventueel aanwezige archeologische resten aan te tonen.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) (STAP 2)

Tijdens een inventariserend veldonderzoek worden archeologische waarden in het veld geïnventariseerd en gedocumenteerd. Waar is wat in de bodem aanwezig? De inventarisatie kan bestaan uit een inventariserend veldonderzoek-overig (door middel van een booronderzoek, veldkartering en/of geofysisch onderzoek) en/of een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven. Wat de beste methode is, hangt sterk af van de omstandigheden en de aard van de vindplaats.

Inventariserend veldonderzoek - overig (IVO-o) (STAP 2b of 2c)

Bij een Inventariserend veldonderzoek - overig door middel van boringen (IVO-o) worden boringen gezet door middel van een handboor of guts.

Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven (IVO-p) (STAP 2f)

Proefsleuven zijn lange sleuven van twee tot vijf meter breed die worden aangelegd in de zones waar aanwijzingen zijn voor het aantreffen van archeologische vindplaatsen.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) - Verkennende fase (STAP 2b)

Wanneer bij het bureauonderzoek onvoldoende gegevens beschikbaar zijn om een gespecificeerd verwachtingsmodel op te stellen, wordt een inventariserend veldonderzoek - verkennende fase uitgevoerd. In deze fase wordt onderzocht of de bodem nog intact is, wat de bodemopbouw is en hoe deze invloed heeft gehad op de locatiekeuze van de mens in het verleden. Het onderzoek is bedoeld om kansarme zones om archeologische resten aan te treffen uit te sluiten en kansrijke zones te selecteren voor vervolgonderzoek. Een verkennend onderzoek kent een relatief lage onderzoeksintensiteit en wordt meestal uitgevoerd door middel van boringen.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) - Karterende fase (STAP 2c of 2f)

Tijdens een inventariserend veldonderzoek - karterende fase wordt het plangebied systematisch onderzocht op de aanwezigheid van archeologische sporen en/of vondsten. De intensiteit van onderzoek is groter dan in de verkennende fase, bijvoorbeeld door een groter aantal boringen per hectare of door het aanleggen van proefsleuven.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) - Waarderende fase (STAP 2f)

Tijdens de waarderende fase wordt aangegeven of de aangetroffen archeologische vindplaatsen behoudenswaardig zijn. Dat betekent dat de aard, omvang, datering, conservering en inhoudelijke kwaliteit van de vindplaats(en) wordt vastgesteld. Wanneer de waardering van de archeologische resten laag is, hoeft geen verder archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. Het plangebied wordt 'vrijgegeven'. Wanneer de resten behoudenswaardig zijn, wordt in eerste instantie behoud in situ (ter plekke in de bodem) nagestreefd. Wanneer dit door de voorgenomen ontwikkelingen niet mogelijk is, wordt vervolgonderzoek uitgevoerd in de vorm van een opgraving of archeologische begeleiding. Vaak wordt deze fase gecombineerd uitgevoerd met het inventariserend veldonderzoek karterende fase.

Opgraving (STAP 5c)

Wanneer door de toekomstige ontwikkelingen aanwezige archeologische resten in de bodem niet behouden kunnen worden, wordt een opgraving uitgevoerd. Tijdens de opgraving worden archeologische resten gedocumenteerd, gefotografeerd en bestudeerd. Hierdoor wordt informatie over het verleden zo goed mogelijk vastgelegd en behouden.

Plan van Aanpak (PvA) (STAP 2a)

Voor een booronderzoek is een Plan van Aanpak (PvA) noodzakelijk. Het PvA beschrijft hoe het veldwerk wordt uitgevoerd en uitgewerkt.

Programma van Eisen (PvE) (STAP 2d of 5a)

Voor het uitvoeren van een inventariserend veldonderzoek - proefsleuven, archeologische begeleiding of opgraving is een Programma van Eisen (PvE) noodzakelijk. Het PvE beschrijft het doel, vraagstelling en uitvoeringsmethode van het archeologisch onderzoek. Dit document wordt beschouwd als basisdocument voor archeologisch veldonderzoek waarmee de inhoudelijke kwaliteit gewaarborgd wordt. Het PvE wordt goedgekeurd door het bevoegd gezag (gemeente, provincie of het rijk).

Quickscan

In een quickscan wordt geïnventariseerd of en waar archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd.

Selectieadvies (STAP 3)

In het selectieadvies wordt op archeologisch inhoudelijke argumenten het advies gegeven welke delen van het plangebied vrijgegeven kunnen worden voor verdere ontwikkeling en welke delen behouden of opgegraven moeten worden.

Selectiebesluit (STAP 4)

De bevoegde overheid (gemeente, provincie of soms het rijk) geeft op basis van het selectieadvies aan welke maatregelen genomen worden. De bevoegde overheid kan van het selectieadvies afwijken indien zij dat nodig acht.

Veldkartering

Bij een veldkartering wordt het plangebied systematisch belopen om archeologische oppervlaktevondsten te verzamelen.

Bijlage 3: Onderzoeksmeldingen

Zaak

Zaaktype	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2465976100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	64457
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: bureauonderzoek
Uitvoerder	Econsultancy BV
Bevoegd gezag	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Oisterwijk
Plaats	Eindhoven
Toponiem	Verbreiding A58
X coördinaat	144101
Y coördinaat	392490
Startdatum veldwerk	12/12/2014
Verwachte einddatum veldwerk	18/12/2014
Meldingsdatum	12/12/2014
Omschrijving	-
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaak

Zaaktype	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2227932100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2	32813
Onderzoeksmeldingsnr	-
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: bureauonderzoek
Uitvoerder	Oranjewoud BV
Bevoegd gezag	particulier
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Noordoosttangent
X coördinaat	136415
Y coördinaat	399122
Startdatum veldwerk	07/01/2008
Verwachte einddatum veldwerk	11/01/2008
Meldingsdatum	06/01/2008
Omschrijving	In het kader van de m.e.r.-procedure ten behoeve van de verdubbeling van het noordoostelijk deel van de Burgemeester Bechtweg te Tilburg wordt een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Het doel is het opstellen van een gespecificeerd verwachtingsmodel en het formuleren van een advies omtrent eventueel vervolgonderzoek.
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaakdocumenten

Document ID	2030716
Archis2 Rapportmeldingsnr	14368
Auteur	Koopmanschap, H. & A. Spoelstra
Titel	Verdubbeling Burgemeester Bechtweg/Noordoostangent
Jaar	2009
Reeks	Rapport
Volgnr	2009/7
Link	-
Externe Link	https://dx.doi.org/10.17026/dans-zqt-n6nx

Zaak

Zaaktype	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2298184100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	42536
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: bureauonderzoek
Uitvoerder	Oranjewoud BV
Bevoegd gezag	Gemeente
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Kalverstraat
X coördinaat	135754
Y coördinaat	399550
Startdatum veldwerk	20/08/2010
Verwachte einddatum veldwerk	22/08/2010
Meldingsdatum	16/08/2010
Omschrijving	Bureauonderzoek tbv ondergronds brengen van hoogspanningslijn over een tracé van 2,2 km ten noorden van Tilburg.
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaakdocumenten

Document ID	2003834
Archis2 Rapportmeldingsnr	23607
Auteur	L.J. van der Haar, G.J.A. Sophie
Titel	Bureauonderzoek ten behoeve van het ondergronds brengen van 150 kV lijn te Tilburg, Noord-Brabant
Jaar	2010
Reeks	Oranjewoud-rapport
Volgnr	2010/111
Link	https://archisarchief.cultureelerfgoed.nl/Archis2/Archeorapporten/19/AR23607
Externe Link	-

Zaak

Zaaktype **Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding**

Zaakidentificatie	2143327100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2	20770
Onderzoeksmeldingsnr	
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: boring
Uitvoerder	Instituut voor Toegepast Historisch Onderzoek
Bevoegd gezag	particulier
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Noordoosttangent
X coördinaat	137020
Y coördinaat	398306
Startdatum veldwerk	13/06/1994
Verwachte einddatum veldwerk	13/07/1994
Meldingsdatum	17/01/2007
Omschrijving	P.M. Floore. 1994. Het archeologisch onderzoek van het trace van de Noordoosttangent (NOT). Boorcampagne. ITHO Archeologische Reeks 8.1. Het plangebied is indicatief ingetekend.
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Vondstlocatie

Objectnummer	1083779
Archis2	426388
Waarnemingsnr	
Archis2	404079
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Noordoosttangent, Enschootsebaan
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	136846
Y coördinaat	398785

Toelichting Eelco Rensink (10-10-2011) Tjongerspits gespecificeerd bij vondst. Zie ook wnr. 32697. Tussen 13 juni en 6 juli 1994 werd door ITHO de eerste fase van het archeologisch onderzoek van de Noordoosttangent uitgevoerd. De eerste fase van het onderzoek bestond uit een systematisch booronderzoek. De aanleiding voor dit onderzoek was het voornemen voor de aanleg van de zogenaamde Noordoosttangent, een verkeersweg. Het doel van het onderzoek was het vaststellen van archeologische waarden binnen het tracé. Er zijn zeven vindplaatsen aangetroffen waarvan de eerste drie in ieder geval een nader onderzoek verdienen in de tweede fase van het onderzoek. Vindplaats 1 leverde verschillende vondsten op uit de perioden Neolithicum, Romeinse tijd en Middeleeuwen. Verder heeft op deze vindplaats waarschijnlijk een oude, mogelijk versterkte boerderij gestaan. In het noorden zijn er Romeinse kruiken tevoorschijn gekomen. IJzerscherven zijn gevonden langs de rijksweg. Vindplaats 2 leverde postmiddeleeuws aardewerk op en steengoed. Vindplaats 3 leverde alleen postmiddeleeuws aardewerk op. Vindplaats 4 leverde middeleeuws en postmiddeleeuws aardewerk en mogelijk een prehistorische scherf op. Door ontgroning in de jaren 50 is de bodem er sterk verstoord. Vindplaats 5 leverde een scherf van handgemaakt aardewerk op uit de IJzertijd/Bronstijd, Wit aardewerk uit de Romeinse tijd en aardewerk uit de Middeleeuwen en post Middeleeuwen. Vindplaats 6 leverde alleen aardewerk op uit de post Middeleeuwen. Vindplaats 7 leverde alleen oppervlakte vondsten op.

Vondsten

<u>Objectnummer</u>	<u>Aantal</u>	<u>Materiaal</u>	<u>Type</u>	<u>Begin datering</u>	<u>Eind datering</u>	<u>Omschrijving</u>
324804	99999	keramiek	aardewerk, handgevormd	IJzertijd	Romeinse Tijd	IJzertijd of inheems-Romeins.
324805	1	vuursteen	Tjonger-spits	Laat Paleolithicum B	Laat Paleolithicum B	PALEOL

Complexen

<u>Objectnummer</u>	<u>Type</u>	<u>Begin datering</u>	<u>Eind datering</u>	<u>Omschrijving</u>
248967	complextype niet te bepalen	IJzertijd	Romeinse Tijd	
248968	complextype niet te bepalen	Laat Paleolithicum B	Laat Paleolithicum B	

Vondstlocatie

Objectnummer	1083780
Archis2	426390
Waarnemingsnr	
Archis2	404074
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Noordoosttangent, Zandstraat
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	137666
Y coördinaat	397182
Toelichting	Tussen 13 juni en 6 juli 1994 werd door ITHO de eerste fase van het archeologisch onderzoek van de Noordoosttangent uitgevoerd. De eerste fase van het onderzoek bestond uit een systematisch booronderzoek. De aanleiding voor dit onderzoek was het voornemen voor de aanleg van de zogenaamde Noordoosttangent, een verkeersweg. Het doel van het onderzoek was het vaststellen van archeologische waarden binnen het tracé. Er zijn zeven vindplaatsen aangetroffen waarvan de eerste drie in ieder geval een nader onderzoek verdienen in de tweede fase van het onderzoek. Vindplaats 1 leverde verschillende vondsten op uit de perioden Neolithicum, Romeinse tijd en Middeleeuwen. Verder heeft op deze vindplaats waarschijnlijk een oude, mogelijk versterkte boerderij gestaan. In het noorden zijn er Romeinse kruiken tevoorschijn gekomen. IJzerscherven zijn gevonden langs de rijksweg. Vindplaats 2 leverde postmiddeleeuws aardewerk op en steengoed. Vindplaats 3 leverde alleen postmiddeleeuws aardewerk op. Vindplaats 4 leverde middeleeuws en postmiddeleeuws aardewerk en mogelijk een prehistorische scherf op. Door ontgroning in de jaren 50 is de bodem er sterk verstoord. Vindplaats 5 leverde een scherf van handgemaakt aardewerk op uit de IJzertijd/Bronstijd, Wit aardewerk uit de Romeinse tijd en aardewerk uit de Middeleeuwen en post Middeleeuwen. Vindplaats 6 leverde alleen aardewerk op uit de post Middeleeuwen. Vindplaats 7 leverde alleen oppervlakte vondsten op.

Vondsten

Objectnummer	Aantal	Materiaal	Type	Begin datering	End datering	Omschrijving
324806	99999	keramiek	aardewerk, handgevormd	Neolithicum	Nieuwe Tijd Laat	Westelijk van de A65 werd over een lengte van 300 m een verspreiding van handgemaakt aardewerk aangetroffen. Vermoedelijk kan deze verspreiding in verband gebracht worden met de nabij gelegen vindplaats ten noorden van de Eddy Hoeve. Voor 1967 zijn door een amateurarcheoloog vondsten van ijzertijd- en Romeins aardewerk gedaan.
324807	99999	keramiek	Pingsdorf geelwitbakkend	Vroege Middeleeuwen D	Late Middeleeuwen A	De middeleeuwse vondsten (voornamelijk enkele Pingsdorfscherven) vertonen op dit terrein eenzelfde verspreiding als het handgemaakte materiaal.

Complexen

Objectnummer	Type	Begin datering	End datering	Omschrijving
185345	complextype niet te bepalen	Vroege Middeleeuwen D	Late Middeleeuwen A	
185346	complextype niet te bepalen	Neolithicum	Nieuwe Tijd Laat	

Vondstlocatie

Objectnummer	1083781
Archis2	426392
Waarnemingsnr	
Archis2	404076
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Noordoosttangent, Enschtotse akkers
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	137173
Y coördinaat	397874
Toelichting	Tussen 13 juni en 6 juli 1994 werd door ITHO de eerste fase van het archeologisch onderzoek van de Noordoosttangent uitgevoerd. De eerste fase van het onderzoek bestond uit een systematisch booronderzoek. De aanleiding voor dit onderzoek was het voornemen voor de aanleg van de zogenaamde Noordoosttangent, een verkeersweg. Het doel van het onderzoek was het vaststellen van archeologische waarden binnen het tracé. Er zijn zeven vindplaatsen aangetroffen waarvan de eerste drie in ieder geval een nader onderzoek verdienen in de tweede fase van het onderzoek. Vindplaats 1 leverde verschillende vondsten op uit de perioden Neolithicum, Romeinse tijd en Middeleeuwen. Verder heeft op deze vindplaats waarschijnlijk een oude, mogelijk versterkte boerderij gestaan. In het noorden zijn er Romeinse kruiken tevoorschijn gekomen. IJzerscherven zijn gevonden langs de rijksweg. Vindplaats 2 leverde postmiddeleeuws aardewerk op en steengoed. Vindplaats 3 leverde alleen postmiddeleeuws aardewerk op. Vindplaats 4 leverde middeleeuws en postmiddeleeuws aardewerk en mogelijk een prehistorische scherf op. Door ontgraving in de jaren 50 is de bodem er sterk verstoord. Vindplaats 5 leverde een scherf van handgemaakt aardewerk op uit de IJzertijd/Bronstijd, Wit aardewerk uit de Romeinse tijd en aardewerk uit de Middeleeuwen en post Middeleeuwen. Vindplaats 6 leverde alleen aardewerk op uit de post Middeleeuwen. Vindplaats 7 leverde alleen oppervlakte vondsten op.

Vondsten

Objectnummer	Aantal	Materiaal	Type	Begin datering	Ein datering	Omschrijving
324808	99999	keramiek	Pingsdorf geelwitbakkend	Vroege Middeleeuwen D	Late Middeleeuwen A	Concentratie van (neolithisch) vuursteen, handgemaakt, Romeins en middeleeuws aardewerk op kavels ten noorden van de spoorlijn Tilburg-Eindhoven. 900-1200 na Chr., voor de vorming van het esdek.
324811	99999	keramiek	Paffrath	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen A	Concentratie van (neolithisch) vuursteen, handgemaakt, Romeins en middeleeuws aardewerk op kavels ten noorden van de spoorlijn Tilburg-Eindhoven. 900-1200 na Chr., voor de vorming van het esdek.
324812	99999	vuursteen	afslag	Paleolithicum	IJzertijd	Concentratie van (neolithisch) vuursteen, handgemaakt, Romeins en middeleeuws aardewerk op kavels ten noorden van de spoorlijn Tilburg-Eindhoven.
324810	99999	keramiek	aardewerk, handgevormd	Neolithicum	Nieuwe Tijd Laat	Concentratie van (neolithisch) vuursteen, handgemaakt, Romeins en middeleeuws aardewerk op kavels ten noorden van de spoorlijn Tilburg-Eindhoven. IJzertijd- en inheems-Romeins aardewerk.
324809	99999	keramiek	Andenne	Vroege Middeleeuwen D	Late Middeleeuwen B	Concentratie van (neolithisch) vuursteen, handgemaakt, Romeins en middeleeuws aardewerk op kavels ten noorden van de spoorlijn Tilburg-Eindhoven. 900-1200 na Chr., voor de vorming van het esdek.
324813	99999	keramiek	gladwandig aardewerk, gedraaid	Vroeg Romeinse Tijd A	Vroege Middeleeuwen D	Concentratie van (neolithisch) vuursteen, handgemaakt, Romeins en middeleeuws aardewerk op kavels ten noorden van de spoorlijn Tilburg-Eindhoven.

Complexen

Objectnummer	Type	Begin datering	Ein datering	Omschrijving
185348	complextype niet te bepalen	Paleolithicum	IJzertijd	
185350	complextype niet te bepalen	Neolithicum	Nieuwe Tijd Laat	
185351	complextype niet te bepalen	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen A	
185352	complextype niet te bepalen	Vroege Middeleeuwen D	Late Middeleeuwen B	
185349	complextype niet te bepalen	Vroeg Romeinse Tijd A	Vroege Middeleeuwen D	
185347	complextype niet te bepalen	Vroege Middeleeuwen D	Late Middeleeuwen A	

Vondstlocatie

Objectnummer	1083782
Archis2	426394
Waarnemingsnr	
Archis2	404075
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Noordoosttangent
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	137882
Y coördinaat	397653
Toelichting	Tussen 13 juni en 6 juli 1994 werd door ITHO de eerste fase van het archeologisch onderzoek van de Noordoosttangent uitgevoerd. De eerste fase van het onderzoek bestond uit een systematisch booronderzoek. De aanleiding voor dit onderzoek was het voornemen voor de aanleg van de zogenaamde Noordoosttangent, een verkeersweg. Het doel van het onderzoek was het vaststellen van archeologische waarden binnen het tracé. Er zijn zeven vindplaatsen aangetroffen waarvan de eerste drie in ieder geval een nader onderzoek verdienen in de tweede fase van het onderzoek. Vindplaats 1 leverde verschillende vondsten op uit de perioden Neolithicum, Romeinse tijd en Middeleeuwen. Verder heeft op deze vindplaats waarschijnlijk een oude, mogelijk versterkte boerderij gestaan. In het noorden zijn er Romeinse kruiken tevoorschijn gekomen. IJzerscherven zijn gevonden langs de rijksweg. Vindplaats 2 leverde postmiddeleeuws aardewerk op en steengoed. Vindplaats 3 leverde alleen postmiddeleeuws aardewerk op. Vindplaats 4 leverde middeleeuws en postmiddeleeuws aardewerk en mogelijk een prehistorische scherf op. Door ontgroning in de jaren 50 is de bodem er sterk verstoord. Vindplaats 5 leverde een scherf van handgemaakt aardewerk op uit de IJzertijd/Bronstijd, Wit aardewerk uit de Romeinse tijd en aardewerk uit de Middeleeuwen en post Middeleeuwen. Vindplaats 6 leverde alleen aardewerk op uit de post Middeleeuwen. Vindplaats 7 leverde alleen oppervlakte vondsten op.

Vondsten

Objectnummer	Aantal	Materiaal	Type	Begin datering	Ein datering	Omschrijving
324815	99999	keramiek	Pingsdorf geelwitbakkend	Vroege Middeleeuwen D	Late Middeleeuwen A	Enkele scherven.
324814	1	vuursteen	afslag	Paleolithicum	IJzertijd	

Complexen

Objectnummer	Type	Begin datering	Ein datering	Omschrijving
248969	complextypeniet te bepalen	Paleolithicum	IJzertijd	
248970	complextypeniet te bepalen	Vroege Middeleeuwen D	Late Middeleeuwen A	

Vondstlocatie

Objectnummer	1083783
Archis2	426397
Waarnemingsnr	
Archis2	404078
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Noordoosttangent, Bosscheweg
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	137048
Y coördinaat	398201
Toelichting	Tussen 13 juni en 6 juli 1994 werd door ITHO de eerste fase van het archeologisch onderzoek van de Noordoosttangent uitgevoerd. De eerste fase van het onderzoek bestond uit een systematisch booronderzoek. De aanleiding voor dit onderzoek was het voornemen voor de aanleg van de zogenaamde Noordoosttangent, een verkeersweg. Het doel van het onderzoek was het vaststellen van archeologische waarden binnen het tracé. Er zijn zeven vindplaatsen aangetroffen waarvan de eerste drie in ieder geval een nader onderzoek verdienen in de tweede fase van het onderzoek. Vindplaats 1 leverde verschillende vondsten op uit de perioden Neolithicum, Romeinse tijd en Middeleeuwen. Verder heeft op deze vindplaats waarschijnlijk een oude, mogelijk versterkte boerderij gestaan. In het noorden zijn er Romeinse kruiken tevoorschijn gekomen. IJzerscherven zijn gevonden langs de rijksweg. Vindplaats 2 leverde postmiddeleeuws aardewerk op en steengoed. Vindplaats 3 leverde alleen postmiddeleeuws aardewerk op. Vindplaats 4 leverde middeleeuws en postmiddeleeuws aardewerk en mogelijk een prehistorische scherf op. Door ontgroning in de jaren 50 is de bodem er sterk verstoord. Vindplaats 5 leverde een scherf van handgemaakt aardewerk op uit de IJzertijd/Bronstijd, Wit aardewerk uit de Romeinse tijd en aardewerk uit de Middeleeuwen en post Middeleeuwen. Vindplaats 6 leverde alleen aardewerk op uit de post Middeleeuwen. Vindplaats 7 leverde alleen oppervlakte vondsten op.

Vondsten

Objectnummer	Aantal	Materiaal	Type	Begin datering	Ein datering	Omschrijving
324818	99999	keramiek	Pingsdorf geelwitbakkend	Vroege Middeleeuwen D	Late Middeleeuwen A	Dunne concentratie langs de Bosscheweg.
324817	99999	keramiek	Paffrath	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen A	Dunne concentratie langs de Bosscheweg.
324816	99999	keramiek	Proto-steengoed	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen B	Dunne concentratie langs de Bosscheweg.

Complexen

Objectnummer	Type	Begin datering	Ein datering	Omschrijving
152654	complextypeniet te bepalen	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen A	
152656	complextypeniet te bepalen	Vroege Middeleeuwen D	Late Middeleeuwen A	
152655	complextypeniet te bepalen	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen B	

Zaak

Zaaktype	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2041048100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2	5184
Onderzoeksmeldingsnr	
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: boring
Uitvoerder	BILAN
Bevoegd gezag	particulier
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	-
X coördinaat	136607
Y coördinaat	399301
Startdatum veldwerk	30/09/2003
Verwachte einddatum veldwerk	30/09/2003
Meldingsdatum	30/09/2003
Omschrijving	Kaartblad: 50F Coördinaten: 136.475/400.000 Toponiem: Moerenburg, Spinder Gemeente: Tilburg Provincie: Noord-Brabant Type onderzoek: booronderzoek Aanvang: 10-2003 Beeindiging: Geschatte duur: 5 dagen Onderzoeker(s): Motief: - overige grondwerkzaamheden Complexiteit(n): Datering: Diversen: Aanleg rioolwaterpersleiding tussen twee rioolwaterzuiveringsinstallaties.
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaak

Zaaktype	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2409145100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	57204
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: bureauonderzoek
Uitvoerder	Transect
Bevoegd gezag	particulier
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Deeltrace 5, Tilburg
X coördinaat	133249
Y coördinaat	402103
Startdatum veldwerk	12/06/2013
Verwachte einddatum veldwerk	13/06/2013
Meldingsdatum	12/06/2013
Omschrijving	-
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaak

Zaaktype	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	4685757100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	-
Eigen kenmerk project	364785
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: bureauonderzoek
Uitvoerder	Sweco
Bevoegd gezag	-
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Berkel-Enschot
Toponiem	-
X coördinaat	137282
Y coördinaat	396371
Startdatum veldwerk	01/04/2019
Verwachte einddatum veldwerk	31/12/2019
Meldingsdatum	01/04/2019
Omschrijving	-
Status zaak	Onderzoek aangemeld op 01-04-2019

Zaak

Zaaktype	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2256396100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2	36768
Onderzoeksmeldingsnr	
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: bureauonderzoek
Uitvoerder	Heunks
Bevoegd gezag	particulier
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Rugdijk
X coördinaat	135320
Y coördinaat	400396
Startdatum veldwerk	28/08/2009
Verwachte einddatum veldwerk	27/09/2009
Meldingsdatum	28/08/2009
Omschrijving	Integrale paleogeografische, archeologische en cultuurhistorische bureaustudie in het kader van bestemmingsplanwijziging. Doel; gedetailleerde verwachtingskaart met plan van aanpak vervolgonderzoek.
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaak

Zaaktype	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2273154100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	39093
Eigen kenmerk project	-
Verwerking	verweringswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: (veld)kartering
Uitvoerder	RAAP Archeologisch Adviesbureau
Bevoegd gezag	particulier
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Rugdijk-Kouwenberg; Zuidkamer en Burgemeester Bechtweg
X coördinaat	135289
Y coördinaat	400410
Startdatum veldwerk	27/01/2010
Verwachte einddatum veldwerk	26/02/2010
Meldingsdatum	21/01/2010
Omschrijving	-
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Vondstlocatie

Objectnummer	1092402
Archis2 Waarnemingsnr	419998
Archis2	413811
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Rugdijk-Kouwenberg; Zuidkamer en Burgemeester Bechtweg
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	134498
Y coördinaat	400436
Toelichting	Bij boring (E15) veel baksteenfragmenten en wat houtskool tussen 60 en 80 cm diepte. Verschillende baksteenfragmenten met een vlakke zijde. (enkele representatieve fragmenten zijn verzameld)

Vondsten

Objectnummer	Aantal	Materiaal	Type	Begin datering	End datering	Omschrijving
314225	4	keramiek	baksteen	Late Middeleeuwen	Nieuwe Tijd	Mogelijk resten van een veldbrandoven.
314226	1	hout/houtskool	afval	Late Middeleeuwen	Nieuwe Tijd	

Complexen

Objectnummer	Type	Begin datering	End datering	Omschrijving
213428	Industrie & nijverheid, onbepaald	Late Middeleeuwen	Nieuwe Tijd	
213429	Industrie & nijverheid, onbepaald	Late Middeleeuwen	Nieuwe Tijd	

Vondstlocatie

Objectnummer	1092403
Archis2 Waarnemingsnr	420000
Archis2 Vondstmeldingsnr	413808
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Rugdijk-Kouwenberg; Zuidkamer en Burgemeester Bechtweg
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	135909
Y coördinaat	400129
Toelichting	Vondsen tijdens prospectie van akker op flank van dekzandrug (bouwvoor minder dan 40cm)

Vondsten

Objectnummer	Aantal	Materiaal	Type	Begin datering	End datering	Omschrijving
314227	1	vuursteen	schrabber	Paleolithicum	Neolithicum	Mogelijk Neolithisch.
314228	1	vuursteen	afslag	Paleolithicum	IJzertijd	
314229	1	keramiek	aardewerk, handgevormd	Neolithicum	Romeinse Tijd	Mogelijk neolithisch aardewerk.

Complexen

Objectnummer	Type	Begin datering	End datering	Omschrijving
245592	complextype niet te bepalen	Paleolithicum	Neolithicum	
245594	complextype niet te bepalen	Neolithicum	Romeinse Tijd	
245593	complextype niet te bepalen	Paleolithicum	IJzertijd	

Vondstlocatie

Objectnummer	1092404
Archis2 Waarnemingsnr	420002
Archis2 Vondstmeldingsnr	413812
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Rugdijk-Kouwenberg; Zuidkamer en Burgemeester Bechtweg
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	135193
Y coördinaat	400190
Toelichting	Bij boren (E15) tussen 85 en 100 cm diepte veel AW fragmenten. Afkomstig uit spoor (lichtgrijze verkleuring in de C-horizont).

Vondsten

<u>Objectnummer</u>	<u>Aantal</u>	<u>Materiaal</u>	<u>Type</u>	<u>Begin datering</u>	<u>Ein datering</u>	<u>Omschrijving</u>
314230	31	keramiek	aardewerk, handgevormd	Bronstijd	Bronstijd	dikwandig AW met grove kwartsmagering.

Complexen

<u>Objectnummer</u>	<u>Type</u>	<u>Begin datering</u>	<u>Ein datering</u>	<u>Omschrijving</u>
182727	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Bronstijd	Bronstijd	

Vondstlocatie

Objectnummer	1092401
Archis2 Waarnemingsnr	419952
Archis2 Vondstmeldingsnr	413809
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	-
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	136052
Y coördinaat	399799
Toelichting	-

Vondsten

<u>Objectnummer</u>	<u>Aantal</u>	<u>Materiaal</u>	<u>Type</u>	<u>Begin datering</u>	<u>Ein datering</u>	<u>Omschrijving</u>
314048	2	vuursteen	afval	Paleolithicum	IJzertijd	
314047	1	keramiek	aardewerk, handgevormd	Neolithicum	Romeinse Tijd	Mogelijk ijzertijd.

Complexen

<u>Objectnummer</u>	<u>Type</u>	<u>Begin datering</u>	<u>Ein datering</u>	<u>Omschrijving</u>
182701	complextype niet te bepalen	Neolithicum	Romeinse Tijd	
182702	complextype niet te bepalen	Paleolithicum	IJzertijd	

Zaakdocumenten

Document ID	2033353
Archis2 Rapportmeldingsnr	18991
Auteur	Verhoeven, M., E. Heunks
Titel	Rugdijk-Kouwenberg/Zuidkamer en Burgemeester Bechtweg te Tilburg
Jaar	2010
Reeks	Rapport
Volgnr	2100
Link	-
Externe Link	https://dx.doi.org/10.17026/dans-z9e-vc83

Zaak

Zaaktype	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2127070100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	18445
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: bureauonderzoek
Uitvoerder	Oranjewoud BV
Bevoegd gezag	Provincie Noord-Brabant
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Loven-Noord
X coördinaat	135916
Y coördinaat	398416
Startdatum veldwerk	12/06/2003
Verwachte einddatum veldwerk	14/06/2003
Meldingsdatum	07/08/2006
Omschrijving	-
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaakdocumenten

Document ID	2000217
Archis2 Rapportmeldingsnr	24040
Auteur	D. la Fèber, M. Marinelli
Titel	Standaard archeologische inventarisatie ten behoeve van het beheersbestemmingsplan voor het industriegebied Loven-Noord te Tilburg
Jaar	2003
Reeks	Oranjewoud-rapport
Volgnr	2003/04
Link	https://archisarchief.cultureelerfgoed.nl/Archis2/Archeorapporten/20/AR24040
Externe Link	-

Zaak

Zaaktype **Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding**

Zaakidentificatie	2043008100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2	5528
Onderzoeksmeldingsnr	
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: boring
Uitvoerder	BILAN
Bevoegd gezag	particulier
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Berkel-Enschot
Toponiem	-
X coördinaat	137077
Y coördinaat	398701
Startdatum veldwerk	18/11/2003
Verwachte einddatum veldwerk	28/11/2003
Meldingsdatum	18/11/2003
Omschrijving	Kaartblad: 50F Coördinaten: 137.123/398.617 Toponiem: Overhoeken-Enschotsebaan Gemeente: Tilburg Provincie: Noord-Brabant Type onderzoek: booronderzoek, veldkartering Aanvang: 24-11-2003 Beeindiging: Geschatte duur: 2 weken Onderzoeker(s): M. Blom, N. Krekelbergh, K. Gheysen Motief: Complextype(n): nederzettingen Datering: PALEO-LME Diversen: omtrek onderzoeksgebied niet exact aangegeven
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Vondstlocatie

Objectnummer	1083778
Archis2	425775
Waarnemingsnr	
Archis2	404051
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Berkel-Enschot
Toponiem	Enschotsebaan
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	137273
Y coördinaat	398442
Toelichting	In januari 2004 voerde BILAN een archeologisch vooronderzoek uit voor het plangebied Overhoeken- Enschotse Baan. De aanleiding voor dit onderzoek waren de geplande stedenbouwkundige ontwikkelingen. Het doel van het onderzoek was het inventariseren van de archeologische waarden van het plangebied en het formuleren van aanbevelingen voor vervolgonderzoek. Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het plangebied gelegen is in een omgeving die rijk is aan archeologische waarnemingen uit diverse perioden, van Steentijd tot Nieuwe tijd. Uit het veldonderzoek bleek echter dat de bodem in het grootste gedeelte van het plangebied verstoord is. In het noorden werden weinig archeologische indicatoren van belang aangetroffen. In het zuidoosten van het plangebied werd op een aantal plaatsen een onverstoord bodem waargenomen, waarbij ook een middeleeuwse vondst in situ aan het licht kwam. De oppervlakte kartering bracht aardewerk uit de vroeg en late Middeleeuwen aan het licht. Er werd ook middeleeuws materiaal aangetroffen. Op basis van de resultaten wordt in het zuidoosten en zuidwesten van het plangebied aanvullend onderzoek aanbevolen door middel van proefsleuven.

Vondsten

Objectnummer	Aantal	Materiaal	Type	Begin datering	Eind datering	Omschrijving
323460	26	keramiek	steengoed	Late Middeleeuwen B	Nieuwe Tijd Midden	
323454	10	keramiek	baksteen	Vroeg Romeinse Tijd	Nieuwe Tijd Laat	
323455	1	vuursteen	spits - gelijkbenige driehoek	Laat Paleolithicum B	Laat Mesolithicum	
323457	7	keramiek	Proto-steengoed	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen B	
323459	26	keramiek	steengoed geglaazuurd	Late Middeleeuwen B	Nieuwe Tijd Laat	
323456	23	keramiek	pijp	Nieuwe Tijd Vroeg	Nieuwe Tijd Laat	
323461	1	keramiek	Pingsdorf geelwitbakkend	Vroege Middeleeuwen D	Late Middeleeuwen A	
323462	3	keramiek	aardewerk, handgevormd	Neolithicum	Nieuwe Tijd Laat	
323458	43	keramiek	roodbakkend geglaazuurd aardewerk	Late Middeleeuwen A	Nieuwe Tijd Laat	
323453	4	keramiek	grijsbakkend gedraaid aardewerk	Late Middeleeuwen B	Late Middeleeuwen B	vroegmiddeleeuws, gesmoord

Complexen

Objectnummer	Type	Begin datering	Eind datering	Omschrijving
185098	complextype niet te bepalen	Late Middeleeuwen B	Late Middeleeuwen B	
185099	complextype niet te bepalen	Late Middeleeuwen A	Nieuwe Tijd Laat	
185096	complextype niet te bepalen	Nieuwe Tijd Vroeg	Nieuwe Tijd Laat	
185101	complextype niet te bepalen	Late Middeleeuwen B	Nieuwe Tijd Midden	
185095	complextype niet te bepalen	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen B	
185100	complextype niet te bepalen	Late Middeleeuwen B	Nieuwe Tijd Laat	
185103	complextype niet te bepalen	Neolithicum	Nieuwe Tijd Laat	
185094	complextype niet te bepalen	Laat Paleolithicum B	Laat Mesolithicum	
185097	complextype niet te bepalen	Vroeg Romeinse Tijd	Nieuwe Tijd Laat	
185102	complextype niet te bepalen	Vroege Middeleeuwen D	Late Middeleeuwen A	

Zaak

Zaaktype	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2149484100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2	21640
Onderzoeksmeldingsnr	
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~destructief~archeologisch: proefputten/proefsleuven
Uitvoerder	BILAN
Bevoegd gezag	Gemeente Tilburg
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Schaapsven
X coördinaat	136759
Y coördinaat	399169
Startdatum veldwerk	26/03/2007
Verwachte einddatum veldwerk	15/04/2007
Meldingsdatum	09/03/2007
Omschrijving	Tijdens een oppervlaktekartering werden op het akkerland vuursteenartefacten aangetroffen uit de periode Mesolithicum/Neolithicum. Door middel van proefsleuven dient inzichten te worden verkregen in de aard, het karakter, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden binnen het plangebied.
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Vondstlocatie

Objectnummer	1090979
Archis2	417100
Waarnemingsnr	
Archis2	412032
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Schaapsven
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	136754
Y coördinaat	399157
Toelichting	

Het plangebied bevindt zich op een hoger gelegen zone langs het Schaapsven. De hogere delen van het plangebied bestaan volgens de geomorfologische kaart uit dekzandruggen, al dan niet met oud bouwlanddek. Hoger gelegen zones langs een ven blijken veelal pleisterplaatsen van jagers-verzamelaars geweest te zijn in de prehistorie. Sedentaire nederzettingen waren in het verleden veelal op dekzandruggen gelegen waarop vanaf de LMEB plaggendecken ontstonden die archeologische waarden hebben afgedekt tegen diepe bodemverstoringen. Op basis van het vooronderzoek konden vuursteenvindplaatsen met een spreiding van uitsluitend lithische artefacten uit het Mesolithicum/Neolithicum en vindplaatsen met grondsporen vanaf het Neolithicum in het plangebied verwacht worden. Op basis van lithische oppervlaktevondsten werden drie vindplaatsen afgebakend. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden de vindplaatsen A-B-C uit het vooronderzoek onderzocht en gewaardeerd. Het overige deel van het onderzoeksgebied werd onderzocht op de aan- of afwezigheid van archeologische vindplaatsen. Vindplaats B betreft een vindplaats uit het midden-Neolithicum die wordt gevormd door vondstmateriaal (aardewerk en vuursteen) uit het midden-Neolithicum in mogelijke associatie met mogelijke bewoningssporen. Er werden binnen de vindplaats grondsporen aangetroffen, maar of dit antropogene sporen van bebouwing en bewoning zijn, daterend in het midden-Neolithicum kon, mede door bodemprocessen en het ontbreken van vondstmateriaal in de sporen, noch worden vastgesteld noch worden ontkend. De vindplaats B wordt op basis van een hoge inhoudelijke kwaliteit als behoudenswaardig gewaardeerd. Vindplaatsen uit het midden-Neolithicum zijn zeldzaam in het dekzandgebied van Noord-Brabant en de aanwezigheid van aardewerk uit deze periode is niet eerder vastgesteld. Vindplaats B is hierdoor van uitzonderlijk belang. Omdat behoud in situ niet te realiseren zal zijn wordt geadviseerd om de vindplaats ex situ te behouden, door middel van een definitieve opgraving. Door de ouderdom van de vindplaats zijn de grondsporen tijdens het onderzoek mogelijk onvoldoende herkend en vragen deze bij een opgraving een aangepaste opgravingsstrategie. Deze strategie dient zich enerzijds te richten op de materiële cultuur van de vindplaats en anderzijds op de nederzittings- en bewoningssporen. Uit het onderzoek is gebleken dat de vondstdichtheid laag is en vondsten zoals aardewerk en vuursteen reeds voor een deel in de A-horizont zijn opgenomen. Voor het documenteren van de materiële cultuur worden proefputten van 1 m² geadviseerd waarbij zowel de verstoorde als onverstoorde bodemhorizonten worden gezeefd op een minimale maaswijdte van 5 mm. De omvang van dit onderzoek dient beperkt te worden tot de kans- en vondstrijkste zones die zich waarschijnlijk in het centrum van de vindplaats bevinden. Door het documenteren van nederzittings- en bewoningssporen wordt een vlakdekkende opgraving van de vindplaats geadviseerd waarbij voor het herkennen van grondsporen mogelijk twee opgravingsvlakken noodzakelijk zijn. De opgraving dient uitgevoerd te worden op basis van een door de verantwoordelijke overheid, de gemeente Tilburg, geaccordeerd Programma van Eisen (PvE). Binnen de arealen van vindplaatsen A en C werden tijdens het proefsleufonderzoek geen archeologische vondsten of sporen aangetroffen. Mogelijk bestonden deze vindplaatsen enkel uit vuursteenconcentraties van jagers/verzamelaars uit het Mesolithicum (?) die volledig in de A-horizont zijn opgenomen. Deze vindplaatsen kunnen bestaan hebben uit zeer klein vuursteenconcentraties die niet of nauwelijks met proefsleuven op te sporen zijn. Het is ook niet uit te sluiten dat vindplaatsen A en C, gezien hun ligging, bestaan uit nederzittingsruis van vindplaats B. Voor deze arealen wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd. In proefsleuf 21 werd een scherp en een artefact in vuursteen zijn aangetroffen die wijzen op een vindplaats die gelegen is op het hoogste gedeelte van het onderzoeksgebied. In deze zone werd tijdens het booronderzoek houtskool aangetroffen. Geadviseerd wordt deze mogelijke vindplaats te waarderen met proefsleuven.

Vondsten

Objectnummer	Aantal	Materiaal	Type	Begin datering	Eindefatering	Omschrijving
310577	3	vuursteen	bijafslag, geslepen	Midden Neolithicum	Vroege Bronstijd	
310585	1	keramiek	dakpan	Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd	
310586	2	vuursteen	kern	Paleolithicum	IJzertijd	
310581	7	vuursteen	afslag	Paleolithicum	IJzertijd	
310584	2	keramiek	roodbakend geglazuurd aardewerk	Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd	
310582	1	vuursteen	afslag - geretoucheerd	Paleolithicum	IJzertijd	
310580	2	keramiek	roodbakend geglazuurd aardewerk	Nieuwe Tijd Midden	Nieuwe Tijd Midden	
310575	1	keramiek	aardewerk, handgevoerd	Neolithicum	Neolithicum	
310578	1	keramiek	aardewerk, handgevoerd	Neolithicum	IJzertijd	
310576	2	keramiek	aardewerk, handgevoerd	Midden Neolithicum	Laat Neolithicum A	Vlaardengroep, 3400-2500 v.C.
310579	1	keramiek	steengoed	Nieuwe Tijd Midden	Nieuwe Tijd Midden	
310574	1	vuursteen	kernvernieuwingsafslag	Paleolithicum	Bronstijd	
310573	1	keramiek	aardewerk, handgevoerd	Late Bronstijd	IJzertijd	
310583	1	vuursteen	brok	Paleolithicum	IJzertijd	

Sporen

Objectnummer	Aantal	Materiaal	Type	Begin datering	Eindefatering	Omschrijving
388350	999		kuil	Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd	
388349	999		greppel/sloot	Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd	
388351	11		paalgat/paalkuil	Neolithicum	Neolithicum	

Complexen

Objectnummer	Type	Begin datering	Eindefatering	Omschrijving
244638	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Late Bronstijd	IJzertijd	
244635	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Midden Neolithicum	Laat Neolithicum A	
244641	complextype niet te bepalen	Nieuwe Tijd Midden	Nieuwe Tijd Midden	
244642	complextype niet te bepalen	Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd	
244649	complextype niet te bepalen	Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd	
244636	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Neolithicum	IJzertijd	
244639	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Midden Neolithicum	Vroege Bronstijd	
244644	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Paleolithicum	IJzertijd	
244648	complextype niet te bepalen	Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd	
244634	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Paleolithicum	Bronstijd	
244640	complextype niet te bepalen	Nieuwe Tijd Midden	Nieuwe Tijd Midden	

244637	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Neolithicum	Neolithicum
244645	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Paleolithicum	IJzertijd
244646	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Paleolithicum	IJzertijd
244650	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Neolithicum	Neolithicum
244647	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Paleolithicum	IJzertijd
244643	complextypen niet te bepalen	Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd

Zaakdocumenten

Document ID	2024684
Archis2 Rapportmeldingsnr	15545
Auteur	Mostert, M. & C. Verbeek
Titel	Schaapsven
Jaar	2009
Reeks	Rapport
Volgnr	2009/130
Link	-
Externe Link	-

Zaak

Zaaktype	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	4679796100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	-
Eigen kenmerk project	BEZ1863
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: bureauonderzoek
Uitvoerder	Archeologisch Onderzoek Leiden BV
Bevoegd gezag	-
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Berkel-Enschot
Toponiem	-
X coördinaat	137086
Y coördinaat	398293
Startdatum veldwerk	12/03/2019
Verwachte einddatum veldwerk	13/03/2019
Meldingsdatum	12/03/2019
Omschrijving	-
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 11-06-2019

Zaakdocumenten

Document ID	10081433
Archis2 Rapportmeldingsnr	-
Auteur	M. van Zon
Titel	Enschotsebaan-Zuid 3, gemeente Tilburg
Jaar	2019
Reeks	Archol-rapport
Volgnr	454
Link	https://archisarchief.cultureelerfgoed.nl/Archis3/Zaakdocumenten/467/4679796/afm/
Externe Link	-

Zaak

Zaaktype	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2336278100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	47706
Eigen kenmerk project	-
Verwerking	verweringswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: boring
Uitvoerder	RAAP Archeologisch Adviesbureau
Bevoegd gezag	particulier
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	riddershofpad
X coördinaat	136898
Y coördinaat	400004
Startdatum veldwerk	01/09/2011
Verwachte einddatum veldwerk	11/09/2011
Meldingsdatum	21/07/2011
Omschrijving	-
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Vondstlocatie

Objectnummer	1095481
Archis2	437718
Waarnemingsnr	
Archis2	418796
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Berkel-Enschot
Toponiem	riddershofpad
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	136997
Y coördinaat	400363
Toelichting	In opdracht van de gemeente Tilburg heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in 2011 een archeologisch bureauonderzoek en een verkennend booronderzoek uitgevoerd in het plangebied Oostkamer/Loven Noord. Dit onderzoek werd uitgevoerd omdat de voorgenomen ontwikkeling van ruim 100 woningkavels, in het kader van Ruimte voor Ruimte, zal leiden tot bodemverstoringen die eventueel aanwezige archeologische resten zullen vernietigen. Overal in het plangebied komen bodemverstoringen voor (ophogingen en egalisaties). Alhoewel onderhavig onderzoek niet primair gericht was op het doen van archeologische vondsten, is in het plangebied een vindplaats ontdekt. Tijdens het boren op een akker die grenst aan het Riddershofpad, juist voor deze aansluit op De Kraan, zijn enkele artefacten van vuursteen gevonden. Een intensieve oppervlaktekartering heeft uiteindelijk geresulteerd in vondsten uit het Mesolithicum, het Neolithicum en de Middeleeuwen.

Vondsten

Objectnummer	Aantal	Materiaal	Type	Begin datering	Eind datering	Omschrijving
351097	1	zandsteen/kwartsiet	kling - geretoucheerd	Vroeg Mesolithicum	Laat Mesolithicum	wommersum kling
351093	1	vuursteen	spits - type denneboom	Midden Neolithicum B	Laat Neolithicum A	pijpunt
351090	1	keramiek	aardewerk, gedraaid	Vroege Middeleeuwen C	Vroege Middeleeuwen D	aardewerk uit karolingische periode
351091	4	vuursteen	afslag	Mesolithicum	Neolithicum	
351094	1	vuursteen	afslagschrabber	Midden Mesolithicum	Laat Neolithicum B	duim schrabber
351092	1	vuursteen	kern	Mesolithicum	Neolithicum	
351096	1	zandsteen/kwartsiet	afslag	Vroeg Mesolithicum	Laat Mesolithicum	wommersum kwarsiet afslag
351095	1	vuursteen	bijlafsag, geslepen	Vroeg Neolithicum B	Bronstijd	

Complexen

Objectnummer	Type	Begin datering	Eind datering	Omschrijving
161268	complextype niet te bepalen	Vroeg Mesolithicum	Laat Mesolithicum	
161271	complextype niet te bepalen	Midden Mesolithicum	Laat Neolithicum B	
161269	complextype niet te bepalen	Vroeg Mesolithicum	Laat Mesolithicum	
161270	complextype niet te bepalen	Vroeg Neolithicum B	Bronstijd	
161267	complextype niet te bepalen	Mesolithicum	Neolithicum	
161273	complextype niet te bepalen	Vroege Middeleeuwen C	Vroege Middeleeuwen D	
161272	complextype niet te bepalen	Mesolithicum	Neolithicum	
161266	complextype niet te bepalen	Midden Neolithicum B	Laat Neolithicum A	

Zaakdocumenten

Document ID	2006886
Archis2 Rapportmeldingsnr	31334
Auteur	dr. M.P.F. Verhoeven
Titel	Plangebied Oostkamer/Loven Noord II, gemeente Tilburg; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en verkennend booronderzoek
Jaar	2012
Reeks	RAAP-rapport
Volgnr	2505
Link	https://archisarchieff.cultureelerfgoed.nl/Archis2/Archeorapporten/34/AR31334

Externe Link -

Zaak

Zaaktype	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2110732100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	16057
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: (veld)kartering
Uitvoerder	BAAC BV
Bevoegd gezag	particulier
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Loven Noord, Rauwbrakenpad Deel 2
X coördinaat	136893
Y coördinaat	399207
Startdatum veldwerk	13/02/2006
Verwachte einddatum veldwerk	15/02/2006
Meldingsdatum	16/02/2006
Omschrijving	-
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaakdocumenten

Document ID	2021791
Archis2 Rapportmeldingsnr	5046
Auteur	Boshoven, E.H. en S. de Jager
Titel	Loven-Noord 1, Rauwbrakenpad, gemeente Tilburg
Jaar	2006
Reeks	Rapport
Volgnr	06.030
Link	-
Externe Link	https://dx.doi.org/10.17026/dans-xvx-zurb

Zaak

Zaaktype	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2208613100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	30124
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: boring
Uitvoerder	Sweco
Bevoegd gezag	Gemeente
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Pater Dondersstraat
X coördinaat	134434
Y coördinaat	400598
Startdatum veldwerk	28/07/2008
Verwachte einddatum veldwerk	01/08/2008
Meldingsdatum	17/07/2008
Omschrijving	Bureau- en verkennend bureauonderzoek.
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 07-02-2018

Zaakdocumenten

Document ID	10038199
Archis2 Rapportmeldingsnr	-
Auteur	A. Schutte
Titel	Archeologisch onderzoek Pater Dondersstraat, gemeente Tilburg Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek verkennende fase, door middel van boringen, plangebied Pater Dondersstraat, gemeente Tilburg
Jaar	2008
Reeks	Grontmij Archeologische Rapporten
Volgnr	673
Link	https://archisarchief.cultureelerfgoed.nl/Archis3/Zaakdocumenten/220/2208613/afm/
Externe Link	-

Zaak

Zaaktype	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2073092100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	13180
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: boring
Uitvoerder	BAAC BV
Bevoegd gezag	Gemeente Tilburg
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Loven-Noord 1
X coördinaat	136668
Y coördinaat	399080
Startdatum veldwerk	22/07/2005
Verwachte einddatum veldwerk	01/08/2005
Meldingsdatum	22/07/2005
Omschrijving	Coördinaten: 136000/ 399500 (noordwesthoek) Datum einde onderzoek: Projectmedewerkers: Boshoven, E.H. en S. de Jager Complextype(n): Datering: Diversen:
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaakdocumenten

Document ID	2020431
Archis2 Rapportmeldingsnr	3551
Auteur	Boshoven, E.H. en S. de Jager
Titel	plangebied Loven-Noord 1, Rauwbrakenpad Gemeente Tilburg
Jaar	2005
Reeks	Rapport
Volgnr	05.205
Link	-
Externe Link	https://dx.doi.org/10.17026/dans-xqk-egqw

Zaak

Zaaktype	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2223769100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2	32221
Onderzoeksmeldingsnr	
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~destructief~archeologisch: proefputten/proefsleuven
Uitvoerder	BILAN
Bevoegd gezag	particulier
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Berkel-Enschot
Toponiem	Enschotsebaan Noord
X coördinaat	136996
Y coördinaat	398530
Startdatum veldwerk	24/11/2008
Verwachte einddatum veldwerk	29/11/2008
Meldingsdatum	20/11/2008
Omschrijving	Door middel van dit onderzoek dient inzicht te worden verkregen in primair de omvang en secundair de aard, het karakter, de datering, de gaafheid en de conservering van archeologische waarden binnen het plangebied.
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 18-04-2018

Vondstlocatie

Objectnummer	1088154
Archis2	444448
Waarnemingsnr	
Archis2	426149
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Enschot
Toponiem	Enschotsebaan Noord
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	137000
Y coördinaat	398500
Toelichting	Bij het graven van een wegcunet zijn in het zuidelijke deel van het gebied archeologische sporen aangetroffen. Naar aanleiding hiervan is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd om de aangetroffen vindplaats te begrenzen. In de proefsleuven zijn sporen uit de middeleeuwen en nieuwe tijd aangetroffen.

Vondsten

Objectnummer	Aantal	Materiaal	Type	Begin datering	Eind datering	Omschrijving
364399	2	keramiek	roodbakkerend geglaazuurd aardewerk	Late Middeleeuwen B	Nieuwe Tijd Vroeg	

Sporen

Objectnummer	Aantal	Materiaal	Type	Begin datering	Eind datering	Omschrijving
389234	24		paalgat/paalkuil	Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd	
389235	26		paalgat/paalkuil	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen B	
389236	38		greppel/sloot	Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd	
389237	1		kuil	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen B	
389238	2		kuil	Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd	

Complexen

Objectnummer	Type	Begin datering	Eind datering	Omschrijving
260735	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Late Middeleeuwen B	Nieuwe Tijd Vroeg	
260734	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd	
260732	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd	
260730	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd	
260731	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen B	
260733	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen B	

Zaak

Zaaktype	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2421310100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	58765
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: begeleiding
Uitvoerder	Archeologisch Onderzoek Leiden BV
Bevoegd gezag	particulier
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	-
X coördinaat	136650
Y coördinaat	398523
Startdatum veldwerk	24/10/2013
Verwachte einddatum veldwerk	26/10/2013
Meldingsdatum	14/10/2013
Omschrijving	-
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaakdocumenten

Document ID	2034770
Archis2 Rapportmeldingsnr	36029
Auteur	Leije, J. van der & E. Heunks
Titel	Archeologische begeleiding Loven Noord - Watergang Tilburg.
Jaar	2015
Reeks	Archol-rapport
Volgnr	226
Link	-
Externe Link	https://dx.doi.org/10.17026/dans-24k-875h

Zaak

Zaaktype	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2142874100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2	20700
Onderzoeksmeldingsnr	-
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: bureauonderzoek
Uitvoerder	BILAN
Bevoegd gezag	particulier
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Heikant-Quirijnstok
X coördinaat	134522
Y coördinaat	399340
Startdatum veldwerk	27/11/2006
Verwachte einddatum veldwerk	07/12/2006
Meldingsdatum	15/01/2007
Omschrijving	H. van Dijk, K. Gheysen, N. Krekelbergh en S. De Vos. 2006. Van Den Hoek tot De Rauwe Braken. Tilburg-Heikant-Quirijnstok. Archeologisch en cultuurhistorisch bureauonderzoek. BILAN-Rapport 2006/167.
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaak

Zaaktype	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2352161100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	49797
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: begeleiding
Uitvoerder	Archeologisch Onderzoek Leiden BV
Bevoegd gezag	particulier
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Berkel-Enschot
Toponiem	TL Tilburg - Berkel-Enschot
X coördinaat	136590
Y coördinaat	400077
Startdatum veldwerk	05/12/2011
Verwachte einddatum veldwerk	04/01/2012
Meldingsdatum	06/12/2011
Omschrijving	-
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 14-12-2015

Vondstlocatie

Objectnummer	1096333
Archis2	444980
Waarnemingsnr	
Archis2	421430
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Berkel-Enschot
Toponiem	TL Tilburg - Berkel-Enschot
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	138951
Y coördinaat	400785
Toelichting	In 2011 en 2012 heeft Archol BV in Berkel-Enschot een archeologische begeleiding (AB) uitgevoerd in opdracht van Brabant Water. Aanleiding voor het onderzoek was de voorgenomen aanleg van een drinkwatertransportleiding tussen Tilburg en Berkel-Enschot. Het plangebied bevindt zich globaal tussen het Quirijnstokpark te Tilburg en de Kreitmolenstraat te Berkel-Enschot. Het tracé is 4750 m lang en 20 m breed. Tijdens de archeologische begeleiding zijn vier vindplaatsen ontdekt en onderzocht. Vindplaats 1 betreft de depositie van een Hilversum-pot uit de vroege bronstijd en een driebeukige huisplattegrond uit de midden-bronstijd. Op vindplaats 2 zijn enkele kuilen uit de middeleeuwen, een spieker en enkele losse scherven uit de ijzertijd ontdekt. Vindplaats 3 betreft een kleine cluster kuilen, waarvan één kuil gevuld is met aardewerk uit de vroege bronstijd. De grootste van de vindplaatsen betreft vindplaats 4, waar een nederzettingsterrein uit de 11e tot 14e eeuw is aangesneden. Waarschijnlijk zijn drie erven aanwezig, hoewel geen enkele compleet binnen de grenzen van het tracé. De aangetroffen sporen en structuren op de vindplaats betreffen een bootvormige plattegrond, een plattegrond van een onbekend type, een bijgebouw, een spieker, twee waterputten en een cluster (paal-)kuilen welke niet aan een structuur toe te schrijven zijn. Deze vondstmelding heeft betrekking op vindplaats 4.

Vondsten

Objectnummer	Aantal	Materiaal	Type	Begin datering	Eind datering	Omschrijving
365790	17	keramiek	roodbakkerend geglazuurd aardewerk	Late Middeleeuwen A	Nieuwe Tijd Laat	
365792	7	keramiek	grijsbakkerend gedraaid aardewerk	Late Middeleeuwen B	Late Middeleeuwen B	
365788	1	keramiek	Andenne	Vroege Middeleeuwen D	Late Middeleeuwen B	
365786	1	keramiek	Pingsdorf geelwitbakkerend	Vroege Middeleeuwen D	Late Middeleeuwen A	
365793	2	steen	slijpsteen	Middeleeuwen	Middeleeuwen	
365787	5	keramiek	kogelpot	Vroege Middeleeuwen D	Late Middeleeuwen B	
365791	31	keramiek	steengoed	Late Middeleeuwen B	Nieuwe Tijd Vroeg	
365789	12	keramiek	Proto-steengoed - Langerwehe	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen B	

Complexen

Objectnummer	Type	Begin datering	Eind datering	Omschrijving
230617	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Late Middeleeuwen A	Nieuwe Tijd Laat	
230615	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Late Middeleeuwen B	Late Middeleeuwen B	
230613	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Vroege Middeleeuwen D	Late Middeleeuwen B	
230616	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Late Middeleeuwen B	Nieuwe Tijd Vroeg	
230612	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Vroege Middeleeuwen D	Late Middeleeuwen B	
230618	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Middeleeuwen	Middeleeuwen	
230614	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Vroege Middeleeuwen D	Late Middeleeuwen A	
230611	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen B	

Vondstlocatie

Objectnummer	1096334
Archis2	444982
Waarnemingsnr	
Archis2	426372
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Berkel-Enschot
Toponiem	Tilburg Berkel-Enschot
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	138682
Y coördinaat	400760
Toelichting	In 2011 en 2012 heeft Archol BV in Berkel-Enschot een archeologische begeleiding (AB) uitgevoerd in opdracht van Brabant Water. Aanleiding voor het onderzoek was de voorgenomen aanleg van een drinkwatertransportleiding tussen Tilburg en Berkel-Enschot. Het plangebied bevindt zich globaal tussen het Quirijnstokpark te Tilburg en de Kreitmolenstraat te Berkel-Enschot. Het tracé is 4750 m lang en 20 m breed. Tijdens de archeologische begeleiding zijn vier vindplaatsen ontdekt en onderzocht. Vindplaats 1 betreft de depositie van een Hilversum-pot uit de vroege bronstijd en een driebeukige huisplattegrond uit de midden-bronstijd. Op vindplaats 2 zijn enkele kuilen uit de middeleeuwen, een spieker en enkele losse scherven uit de ijzertijd ontdekt. Vindplaats 3 betreft een kleine cluster kuilen, waarvan één kuil gevuld is met aardewerk uit de vroege bronstijd. De grootste van de vindplaatsen betreft vindplaats 4, waar een nederzettingsterrein uit de 11e tot 14e eeuw is aangesneden. Waarschijnlijk zijn drie erven aanwezig, hoewel geen enkele compleet binnen de grenzen van het tracé. De aangetroffen sporen en structuren op de vindplaats betreffen een bootvormige plattegrond, een plattegrond van een onbekend type, een bijgebouw, een spieker, twee waterputten en een cluster (paal-)kuilen welke niet aan een structuur toe te schrijven zijn. Deze vondstmelding heeft betrekking op vindplaats 3.

Vondsten

<u>Objectnummer</u>	<u>Aantal</u>	<u>Materiaal</u>	<u>Type</u>	<u>Begin datering</u>	<u>Ein datering</u>	<u>Omschrijving</u>
365794	1	zandsteen/kwartsiet	afslag	Bronstijd	Bronstijd	
365795	38	keramiek	aardewerk, handgevormd	Vroege Bronstijd	Vroege Bronstijd	Hilversum- En Drakenstein aardewerk, vier potten
365797	2	vuursteen	afslag	Laat Neolithicum	Bronstijd	
365796	1	vuursteen	kern - afslagkern	Laat Neolithicum	Bronstijd	

Complexen

<u>Objectnummer</u>	<u>Type</u>	<u>Begin datering</u>	<u>Ein datering</u>	<u>Omschrijving</u>
230623	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Vroege Bronstijd	Vroege Bronstijd	
230619	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Bronstijd	Bronstijd	
230622	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Laat Neolithicum	Bronstijd	
230620	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Laat Neolithicum	Bronstijd	

Vondstlocatie

Objectnummer	1096335
Archis2	444984
Waarnemingsnr	
Archis2	426373
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Berkel-Enschot
Toponiem	Tilburg - Berkel Enscho
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	137543
Y coördinaat	400642
Toelichting	In 2011 en 2012 heeft Archol BV in Berkel-Enschot een archeologische begeleiding (AB) uitgevoerd in opdracht van Brabant Water. Aanleiding voor het onderzoek was de voorgenomen aanleg van een drinkwatertransportleiding tussen Tilburg en Berkel-Enschot. Het plangebied bevindt zich globaal tussen het Quirijnstokpark te Tilburg en de Kreitmolenstraat te Berkel-Enschot. Het tracé is 4750 m lang en 20 m breed. Tijdens de archeologische begeleiding zijn vier vindplaatsen ontdekt en onderzocht. Vindplaats 1 betreft de depositie van een Hilversum-pot uit de vroege bronstijd en een driebeukige huisplattegrond uit de midden-bronstijd. Op vindplaats 2 zijn enkele kuilen uit de middeleeuwen, een spieker en enkele losse scherven uit de ijzertijd ontdekt. Vindplaats 3 betreft een kleine cluster kuilen, waarvan één kuil gevuld is met aardewerk uit de vroege bronstijd. De grootste van de vindplaatsen betreft vindplaats 4, waar een nederzettingsterrein uit de 11e tot 14e eeuw is aangesneden. Waarschijnlijk zijn drie erven aanwezig, hoewel geen enkele compleet binnen de grenzen van het tracé. De aangetroffen sporen en structuren op de vindplaats betreffen een bootvormige plattegrond, een plattegrond van een onbekend type, een bijgebouw, een spieker, twee waterputten en een cluster (paal-)kuilen welke niet aan een structuur toe te schrijven zijn. Deze vondstmelding heeft betrekking op vindplaats 2.

Vondsten

<u>Objectnummer</u>	<u>Aantal</u>	<u>Materiaal</u>	<u>Type</u>	<u>Begin datering</u>	<u>Ein datering</u>	<u>Omschrijving</u>
365799	1	zandsteen/kwartsiet	slijpsteen	Romeinse Tijd	Romeinse Tijd	
365798	2	keramiek	aardewerk, handgevormd	IJzertijd	IJzertijd	
365800	1	keramiek	grijsbakkend gedraaid aardewerk	Late Middeleeuwen B	Late Middeleeuwen B	

Complexen

<u>Objectnummer</u>	<u>Type</u>	<u>Begin datering</u>	<u>Ein datering</u>	<u>Omschrijving</u>
230627	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	IJzertijd	IJzertijd	
230628	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Late Middeleeuwen B	Late Middeleeuwen B	
230624	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Romeinse Tijd	Romeinse Tijd	

Vondstlocatie

Objectnummer	1096336
Archis2	444986
Waarnemingsnr	
Archis2	426374
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Berkel-Enschot
Toponiem	TL Tilburg - Berkel-Enschot
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	136530
Y coördinaat	400057
Toelichting	In 2011 en 2012 heeft Archol BV in Berkel-Enschot een archeologische begeleiding (AB) uitgevoerd in opdracht van Brabant Water. Aanleiding voor het onderzoek was de voorgenomen aanleg van een drinkwatertransportleiding tussen Tilburg en Berkel-Enschot. Het plangebied bevindt zich globaal tussen het Quirijnstokpark te Tilburg en de Kreitmolenstraat te Berkel-Enschot. Het tracé is 4750 m lang en 20 m breed. Tijdens de archeologische begeleiding zijn vier vindplaatsen ontdekt en onderzocht. Vindplaats 1 betreft de depositie van een Hilversum-pot uit de vroege bronstijd en een driebeukige huisplattegrond uit de midden-bronstijd. Op vindplaats 2 zijn enkele kuilen uit de middeleeuwen, een spieker en enkele losse scherven uit de ijzertijd ontdekt. Vindplaats 3 betreft een kleine cluster kuilen, waarvan één kuil gevuld is met aardewerk uit de vroege bronstijd. De grootste van de vindplaatsen betreft vindplaats 4, waar een nederzettingsterrein uit de 11e tot 14e eeuw is aangesneden. Waarschijnlijk zijn drie erven aanwezig, hoewel geen enkele compleet binnen de grenzen van het tracé. De aangetroffen sporen en structuren op de vindplaats betreffen een bootvormige plattegrond, een plattegrond van een onbekend type, een bijgebouw, een spieker, twee waterputten en een cluster (paal-)kuilen welke niet aan een structuur toe te schrijven zijn. Deze vondstmelding heeft betrekking op vindplaats 1.

Vondsten

<u>Objectnummer</u>	<u>Aantal</u>	<u>Materiaal</u>	<u>Type</u>	<u>Begin datering</u>	<u>End datering</u>	<u>Omschrijving</u>
365801	7	keramiek	aardewerk, handgevormd	Late Bronstijd	Late Bronstijd	
365802	1	keramiek	Hilversum-aardewerk	Midden Bronstijd A	Midden Bronstijd A	

Complexen

<u>Objectnummer</u>	<u>Type</u>	<u>Begin datering</u>	<u>End datering</u>	<u>Omschrijving</u>
198518	Cultus/heiligdom, onbepaald	Midden Bronstijd A	Midden Bronstijd A	
198519	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Late Bronstijd	Late Bronstijd	

Vondstlocatie

Objectnummer	1096338
Archis2	444980
Waarnemingsnr	
Archis2	421430
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Berkel-Enschot
Toponiem	TL Tilburg - Berkel-Enschot
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	138951
Y coördinaat	400785
Toelichting	In 2011 en 2012 heeft Archol BV in Berkel-Enschot een archeologische begeleiding (AB) uitgevoerd in opdracht van Brabant Water. Aanleiding voor het onderzoek was de voorgenomen aanleg van een drinkwatertransportleiding tussen Tilburg en Berkel-Enschot. Het plangebied bevindt zich globaal tussen het Quirijnstokpark te Tilburg en de Kreitmolenstraat te Berkel-Enschot. Het tracé is 4750 m lang en 20 m breed. Tijdens de archeologische begeleiding zijn vier vindplaatsen ontdekt en onderzocht. Vindplaats 1 betreft de depositie van een Hilversum-pot uit de vroege bronstijd en een driebeukige huisplattegrond uit de midden-bronstijd. Op vindplaats 2 zijn enkele kuilen uit de middeleeuwen, een spieker en enkele losse scherven uit de ijzertijd ontdekt. Vindplaats 3 betreft een kleine cluster kuilen, waarvan één kuil gevuld is met aardewerk uit de vroege bronstijd. De grootste van de vindplaatsen betreft vindplaats 4, waar een nederzettingsterrein uit de 11e tot 14e eeuw is aangesneden. Waarschijnlijk zijn drie erven aanwezig, hoewel geen enkele compleet binnen de grenzen van het tracé. De aangetroffen sporen en structuren op de vindplaats betreffen een bootvormige plattegrond, een plattegrond van een onbekend type, een bijgebouw, een spieker, twee waterputten en een cluster (paal-)kuilen welke niet aan een structuur toe te schrijven zijn. Deze vondstmelding heeft betrekking op vindplaats 4.

Sporen

Objectnummer	Aantal	Materiaal	Type	Begin datering	End datering	Omschrijving
385315	2		waterput/waterreservoir	Late Middeleeuwen B	Late Middeleeuwen B	
385316	1		bootvormig:3-beukig	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen A	
385317	1		huisplattegrond	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen B	Onduidelijk type huisplattegrond
385318	1		spieker/graanschuur (4/6/8/9 palig)	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen A	4-palig
385319	1		huisplattegrond	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen B	Bijgebouw, tweebeukig
385320	80		greppel/sloot	Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd	Percleringsgreppels
385321	1		greppel/sloot	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen B	

Complexen

Objectnummer	Type	Begin datering	End datering	Omschrijving
230608	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen B	
230604	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Late Middeleeuwen B	Late Middeleeuwen B	
230610	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen B	
230609	akker / tuin	Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd	
230606	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen B	
230605	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen A	
230607	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen A	

Vondstlocatie

Objectnummer	1096339
Archis2	444982
Waarnemingsnr	
Archis2	426372
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Berkel-Enschot
Toponiem	Tilburg Berkel-Enschot
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	138682
Y coördinaat	400760
Toelichting	In 2011 en 2012 heeft Archol BV in Berkel-Enschot een archeologische begeleiding (AB) uitgevoerd in opdracht van Brabant Water. Aanleiding voor het onderzoek was de voorgenomen aanleg van een drinkwatertransportleiding tussen Tilburg en Berkel-Enschot. Het plangebied bevindt zich globaal tussen het Quirijnstokpark te Tilburg en de Kreitmolenstraat te Berkel-Enschot. Het tracé is 4750 m lang en 20 m breed. Tijdens de archeologische begeleiding zijn vier vindplaatsen ontdekt en onderzocht. Vindplaats 1 betreft de depositie van een Hilversum-pot uit de vroege bronstijd en een driebeukige huisplattegrond uit de midden-bronstijd. Op vindplaats 2 zijn enkele kuilen uit de middeleeuwen, een spieker en enkele losse scherven uit de ijzertijd ontdekt. Vindplaats 3 betreft een kleine cluster kuilen, waarvan één kuil gevuld is met aardewerk uit de vroege bronstijd. De grootste van de vindplaatsen betreft vindplaats 4, waar een nederzettingsterrein uit de 11e tot 14e eeuw is aangesneden. Waarschijnlijk zijn drie erven aanwezig, hoewel geen enkele compleet binnen de grenzen van het tracé. De aangetroffen sporen en structuren op de vindplaats betreffen een bootvormige plattegrond, een plattegrond van een onbekend type, een bijgebouw, een spieker, twee waterputten en een cluster (paal-)kuilen welke niet aan een structuur toe te schrijven zijn. Deze vondstmelding heeft betrekking op vindplaats 3.

Sporen

Objectnummer	Aantal	Materiaal	Type	Begin datering	End datering	Omschrijving
385322	4		kuil	Vroege Bronstijd	Vroege Bronstijd	

Complexen

Objectnummer	Type	Begin datering	End datering	Omschrijving
230621	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Vroege Bronstijd	Vroege Bronstijd	

Vondstlocatie

Objectnummer	1096340
Archis2	444984
Waarnemingsnr	
Archis2	426373
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Berkel-Enschot
Toponiem	Tilburg - Berkel Enscho
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	137543
Y coördinaat	400642
Toelichting	In 2011 en 2012 heeft Archol BV in Berkel-Enschot een archeologische begeleiding (AB) uitgevoerd in opdracht van Brabant Water. Aanleiding voor het onderzoek was de voorgenomen aanleg van een drinkwatertransportleiding tussen Tilburg en Berkel-Enschot. Het plangebied bevindt zich globaal tussen het Quirijnstokpark te Tilburg en de Kreitmolenstraat te Berkel-Enschot. Het tracé is 4750 m lang en 20 m breed. Tijdens de archeologische begeleiding zijn vier vindplaatsen ontdekt en onderzocht. Vindplaats 1 betreft de depositie van een Hilversum-pot uit de vroege bronstijd en een driebeukige huisplattegrond uit de midden-bronstijd. Op vindplaats 2 zijn enkele kuilen uit de middeleeuwen, een spieker en enkele losse scherven uit de ijzertijd ontdekt. Vindplaats 3 betreft een kleine cluster kuilen, waarvan één kuil gevuld is met aardewerk uit de vroege bronstijd. De grootste van de vindplaatsen betreft vindplaats 4, waar een nederzettingsterrein uit de 11e tot 14e eeuw is aangesneden. Waarschijnlijk zijn drie erven aanwezig, hoewel geen enkele compleet binnen de grenzen van het tracé. De aangetroffen sporen en structuren op de vindplaats betreffen een bootvormige plattegrond, een plattegrond van een onbekend type, een bijgebouw, een spieker, twee waterputten en een cluster (paal-)kuilen welke niet aan een structuur toe te schrijven zijn. Deze vondstmelding heeft betrekking op vindplaats 2.

Sporen

<u>Objectnummer</u>	<u>Aantal</u>	<u>Materiaal</u>	<u>Type</u>	<u>Begin datering</u>	<u>Ind datering</u>	<u>Omschrijving</u>
383915	3		kuil	Late Middeleeuwen	Nieuwe Tijd	
383916	1		spieker/graanschuur (4/6/8/9 palig)	Midden Bronstijd	Romeinse Tijd	

Complexen

<u>Objectnummer</u>	<u>Type</u>	<u>Begin datering</u>	<u>Ind datering</u>	<u>Omschrijving</u>
230626	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Midden Bronstijd	Romeinse Tijd	
230625	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Late Middeleeuwen	Nieuwe Tijd	

Vondstlocatie

Objectnummer	1096341
Archis2	444986
Waarnemingsnr	
Archis2	426374
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Berkel-Enschot
Toponiem	TL Tilburg - Berkel-Enschot
Eigen kenmerk project	-
X coördinaat	136530
Y coördinaat	400057
Toelichting	In 2011 en 2012 heeft Archol BV in Berkel-Enschot een archeologische begeleiding (AB) uitgevoerd in opdracht van Brabant Water. Aanleiding voor het onderzoek was de voorgenomen aanleg van een drinkwatertransportleiding tussen Tilburg en Berkel-Enschot. Het plangebied bevindt zich globaal tussen het Quirijnstokpark te Tilburg en de Kreitmolenstraat te Berkel-Enschot. Het tracé is 4750 m lang en 20 m breed. Tijdens de archeologische begeleiding zijn vier vindplaatsen ontdekt en onderzocht. Vindplaats 1 betreft de depositie van een Hilversum-pot uit de vroege bronstijd en een driebeukige huisplattegrond uit de midden-bronstijd. Op vindplaats 2 zijn enkele kuilen uit de middeleeuwen, een spieker en enkele losse scherven uit de ijzertijd ontdekt. Vindplaats 3 betreft een kleine cluster kuilen, waarvan één kuil gevuld is met aardewerk uit de vroege bronstijd. De grootste van de vindplaatsen betreft vindplaats 4, waar een nederzettingsterrein uit de 11e tot 14e eeuw is aangesneden. Waarschijnlijk zijn drie erven aanwezig, hoewel geen enkele compleet binnen de grenzen van het tracé. De aangetroffen sporen en structuren op de vindplaats betreffen een bootvormige plattegrond, een plattegrond van een onbekend type, een bijgebouw, een spieker, twee waterputten en een cluster (paal-)kuilen welke niet aan een structuur toe te schrijven zijn. Deze vondstmelding heeft betrekking op vindplaats 1.

Sporen

<u>Objectnummer</u>	<u>Aantal</u>	<u>Materiaal</u>	<u>Type</u>	<u>Begin datering</u>	<u>Ind datering</u>	<u>Omschrijving</u>
379926	1		huisplattegrond:3-beukig	Midden Bronstijd B	Midden Bronstijd B	
379927	1		kuil	Vroege Bronstijd	Vroege Bronstijd	Depositiekuil met Hilversum-pot

Complexen

<u>Objectnummer</u>	<u>Type</u>	<u>Begin datering</u>	<u>Ind datering</u>	<u>Omschrijving</u>
198520	Cultus/heiligdom, onbepaald	Vroege Bronstijd	Vroege Bronstijd	
198517	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Midden Bronstijd B	Midden Bronstijd B	

Zaakdocumenten

Document ID	10004592
Archis2 Rapportmeldingsnr	-
Auteur	Leije, J. van der
Titel	Vindplaatsen uit de late prehistorie en middeleeuwen
Jaar	2015
Reeks	Archol-rapport
Volgnr	219

Link <https://archisarchief.cultureelerfgoed.nl/Archis3/D/Zaakdocumenten/235/2352161/afm>
 Externe Link <https://dx.doi.org/10.17026/dans-2x2-seya>

Zaak

Zaaktype	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	4028676100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	-
Eigen kenmerk project	1686
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: boring
Uitvoerder	Archeologisch Onderzoek Leiden BV
Bevoegd gezag	-
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	-
X coördinaat	134847
Y coördinaat	400165
Startdatum veldwerk	16/01/2017
Verwachte einddatum veldwerk	03/02/2017
Meldingsdatum	11/01/2017
Omschrijving	-
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 01-03-2017

Zaakdocumenten

Document ID	10020605
Archis2 Rapportmeldingsnr	-
Auteur	Geer, P. van de & E. Heunks & J. van der Leije
Titel	Verkennd booronderzoek Rugdijk - Waterberging, te Tilburg
Jaar	2017
Reeks	Archol-rapport
Volgnr	353
Link	https://archisarchief.cultureelerfgoed.nl/Archis3/Zaakdocumenten/402/4028676/afm
Externe Link	-

Zaak

Zaaktype	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	4726434100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	-
Eigen kenmerk project	437981
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: bureauonderzoek
Uitvoerder	Antea Group Archeologie
Bevoegd gezag	-
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Oisterwijk
Plaats	Oirschot
Toponiem	-
X coördinaat	141182
Y coördinaat	393141
Startdatum veldwerk	06/08/2019
Verwachte einddatum veldwerk	06/08/2021
Meldingsdatum	06/08/2019
Omschrijving	-
Status zaak	Onderzoek aangemeld op 06-08-2019

Zaak

Zaaktype	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	4701631100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	-
Eigen kenmerk project	INNA58
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: bureauonderzoek
Uitvoerder	RAAP Archeologisch Adviesbureau
Bevoegd gezag	-
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Oirschot
Plaats	Breda
Toponiem	-
X coördinaat	145061
Y coördinaat	392056
Startdatum veldwerk	30/04/2019
Verwachte einddatum veldwerk	21/04/2021
Meldingsdatum	30/04/2019
Omschrijving	-
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 02-08-2019

Zaakdocumenten

Document ID	10088587
Archis2	-
Rapportmeldingsnr	-
Auteur	Rik Vaesen & Marc Verhoeven
Titel	RAAP-RAPPORT 3889 Plangebied Verbreding A58 (INNOV58), deelgebied Sint Annabosch-Galder bij Breda Gemeente Breda Archeologisch vooronderzoek: een update bureauonderzoek
Jaar	2019
Reeks	RAAP-rapport
Volgnr	3889
Link	-
Externe Link	-

Zaak

Zaaktype	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	4632928100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	-
Eigen kenmerk project	Arcadis Archeologische Rapporten 170
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: bureauonderzoek
Uitvoerder	Arcadis
Bevoegd gezag	-
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Roosendaal
Plaats	Rilland
Toponiem	-
X coördinaat	89671
Y coördinaat	397258
Startdatum veldwerk	01/09/2018
Verwachte einddatum veldwerk	01/03/2019
Meldingsdatum	04/09/2018
Omschrijving	-
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 04-06-2019

Zaakdocumenten

Document ID	10080753
Archis2 Rapportmeldingsnr	-
Auteur	Koos Mol en Eimert Goossens
Titel	BUREAUONDERZOEK ARCHEOLOGIE TOEGANGSWEG RILLAND, GEMEENTE REIMERSWAAL
Jaar	2019
Reeks	Arcadis-rapport
Volgnr	178
Link	https://archisarchief.cultureelerfgoed.nl/Archis3/Zaakdocumenten/463/4632928/afm/
Externe Link	-

Zaak

Zaaktype	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2140419100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	20374
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: bureauonderzoek
Uitvoerder	BILAN
Bevoegd gezag	particulier
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Moerenburg
X coördinaat	136502
Y coördinaat	396236
Startdatum veldwerk	01/04/2005
Verwachte einddatum veldwerk	06/04/2005
Meldingsdatum	19/12/2006
Omschrijving	K. Gheysen, E. de Boer, S. van der Loo en H. van Dijk. 2005. Tilburg-Moerenburg. Archeologisch en cultuurhistorisch bureauonderzoek. BILAN-Rapport 2005/36.
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaak

Zaaktype	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	2430391100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	59911
Eigen kenmerk project	-
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: boring
Uitvoerder	Arcadis
Bevoegd gezag	particulier
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Tilburg-Noord
X coördinaat	134034
Y coördinaat	401488
Startdatum veldwerk	16/01/2014
Verwachte einddatum veldwerk	17/01/2014
Meldingsdatum	16/01/2014
Omschrijving	-
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 05-10-2017

Zaakdocumenten

Document ID	10030986
Archis2 Rapportmeldingsnr	-
Auteur	W. Ytsma
Titel	RAPPORTAGE ARCHEOLOGISCH VELDONDERZOEK 150 KV ZUIDWEST TRACE TILBURG 380-NOORD
Jaar	2014
Reeks	Arcadis-rapport
Volgnr	-
Link	https://archisarchief.cultureelerfgoed.nl/Archis3/Zaakdocumenten/243/2430391/afm/
Externe Link	-

Zaak

Zaaktype	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	4609746100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	-
Eigen kenmerk project	INNA58
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~non-destructief~archeologisch: bureauonderzoek
Uitvoerder	RAAP Archeologisch Adviesbureau
Bevoegd gezag	-
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Oirschot
Plaats	Oisterwijk
Toponiem	-
X coördinaat	145061
Y coördinaat	392056
Startdatum veldwerk	14/05/2018
Verwachte einddatum veldwerk	01/01/2019
Meldingsdatum	25/05/2018
Omschrijving	-
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 02-08-2019

Zaakdocumenten

Document ID	10088592
Archis2	-
Rapportmeldingsnr	-
Auteur	Rik Vaesen & Marc Verhoeven
Titel	RAAP-RAPPORT 3889 Plangebied Verbreding A58 (INNOV58), deelgebied Sint Annabosch-Galder bij Breda Gemeente Breda Archeologisch vooronderzoek: een update bureauonderzoek
Jaar	2019
Reeks	RAAP-rapport
Volgnr	3889
Link	-
Externe Link	-

Zaak

Zaaktype	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding
Zaakidentificatie	4035722100
Voorafgaand onderzoek	-
Archis2 Onderzoeksmeldingsnr	-
Eigen kenmerk project	TRW1695
Verwerving	verwervingswijzen~archeologisch~destructief~archeologisch: opgraving
Uitvoerder	Archeologisch Onderzoek Leiden BV
Bevoegd gezag	-
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	-
X coördinaat	134845
Y coördinaat	400168
Startdatum veldwerk	23/02/2017
Verwachte einddatum veldwerk	24/02/2017
Meldingsdatum	21/02/2017
Omschrijving	-
Status zaak	Onderzoek afgemeld op 28-05-2019

Vondstlocatie

Objectnummer	1191167
Archis2	-
Waarnemingsnr	
Archis2	-
Vondstmeldingsnr	
Gemeente	Tilburg
Plaats	Tilburg
Toponiem	Rugdijk
Eigen kenmerk project	TRW1695
X coördinaat	134856
Y coördinaat	400160

Toelichting In 2017 heeft Archol in opdracht van de Gemeente Tilburg achtereenvolgens een proefsleuvenonderzoek en twee opgravingen uitgevoerd op een perceel langs de Rugdijk in de gemeente Tilburg. De Gemeente Tilburg is voornemens een waterberging, kabels en leiding aan te leggen op het terrein. De aanleg van deze voorzieningen zal leiden tot een verstoring van de bodem, waarbij in de ondergrond aanwezige archeologische resten verstoord zullen raken. Het onderzoek bestond in eerste instantie uit een proefsleuvenonderzoek, met als doel het opsporen (karteren) en waarderen van de eventueel in het plangebied aanwezige archeologische resten. Hierbij zijn behoudenswaardige resten vastgesteld, die door middel van een opgraving ex-situ zijn veiliggesteld voor de toekomst. De focus van de opgraving lag op de bewoningsresten uit de late prehistorie. Het veldwerk is in drie fasen uitgevoerd. Tijdens de eerste fase zijn zes proefsleuven gegraven. De sleuven hadden een breedte van 4 meter en een wisselende lengte. Hiermee is 1160 m2 onderzocht, circa 10% van het plangebied. Op basis van de resultaten van deze proefsleuven is na evaluatie met het bevoegd gezag besloten tot een doorstart naar een opgraving. De opgraving bestond in eerste instantie uit het ontgraven van de waterberging (fase 2). Met het oog op de ontwikkeling van het terrein heeft de gemeente na afronding van fase 2 besloten dat ook het overige deel van het terrein diende te worden onderzocht. Op deze manier is in totaal 8.344 m2 archeologisch onderzocht. Met de resultaten van het onderzoek langs de Rugdijk hebben we een glimp opgevangen van hoe de prehistorische bewoning eruit heeft gezien in dit gebied. De aangetroffen huisplattegronden en vermoedelijke silokuil kunnen we op basis van het vondstmateriaal, de huisplattegronden en het 14C-onderzoek in de midden-bronstijd B dateren. Helaas is geen van de onderzochte monsters geschikt gebleken voor macrobotanisch onderzoek, zodat we weinig kunnen zeggen over de bestaanswijze die de bewoners er op na hielden. Wel is duidelijk dat er te Tilburg Rugdijk braam werd verzameld/gegeten en (spelt)tarwe op het veld en/of het menu stond. Een fragment dat waarschijnlijk afkomstig is van een maalsteen duidt er op dat de bewoners over de gereedschappen beschikten om dit laatste gewas te verwerken. Daarnaast duidt de aanwezigheid van aankoeksel op het aardewerk op kookactiviteiten. Verder biedt de beperkte hoeveelheid vondstmateriaal weinig inzicht in wat zich nog meer afspeelde binnen de nederzetting. Op basis van andere vondsten niet ver buiten het onderzoeksgebied hebben we vermoedelijk te maken hebben met een zeer uitgestrekte bronstijd vindplaats op een lokaal dekzandplateau, waarvan hier slechts een klein deel is aangesneden. Het fysieke landschap is ook in de middeleeuwen lange tijd bepalend geweest voor de vestigingsmogelijkheden en de bestaanseconomie.. In de loop van de tijd worden marginale gronden steeds meer in cultuur gebracht, uit noodzaak wanneer de bestaande landbouwgronden onvoldoende zijn om het groeiend aantal monden te voeden, of wanneer de gelegenheid zich voordoet en het de moeite waard is. Het onderzoek aan de Rugdijk heeft ook een venster geboden op dit proces van de stapsgewijze uitbreiding van het cultuuraal. De Rugdijk moet er in de (latere) 14e eeuw al gelegen hebben. Uit deze periode stammen ook de oudste aanwijzingen voor de inrichting en gebruik van het plangebied. Waarschijnlijk is een lange zuidzuidwestnoordnoordoost gerichte houtwal en lang doorlopende perceelgrens in deze periode aangelegd. Deze grens ligt evenwijdig aan de oostgrens van een kavelblok. Dit was waarschijnlijk het bouwland van een (domaniale) hoeve. De uitbreiding van kavelblok moet in de late 15e eeuw hebben plaatsgevonden. Mogelijk werd in deze periode al een erf ingericht, een voorganger van de latere boerderij van Smulders uit de 18e/19e eeuw op het 5 huidige perceel. Deze latere huisplaats werd niet nader verkaveld en in de 17e/18e eeuw raakte de lang doorlopende perceelgrens buiten gebruik. De analyse van de greppels uit de opgraving blijkt daarmee niet alleen inzicht te verschaffen in de inrichting van het bouwland ter hoogte van het plangebied, maar ook aanknopingspunten te bieden voor de reconstructie van de ontwikkeling van het akkercomplex als geheel.

Vondsten

<u>Objectnummer</u>	<u>Aantal</u>	<u>Materiaal</u>	<u>Type</u>	<u>Begin datering</u>	<u>Ein datering</u>	<u>Omschrijving</u>
1191172	2	steen	rolsteen	Bronstijd	Late Bronstijd	
1191170	72	keramiek	aardewerk, gedraaid	Middeleeuwen	Nieuwe Tijd	De oudste scherven, waaronder fragmenten van steengoed, grijsbakkend aardewerk en roodbakkend aardewerk met spaarzaam loodglazuur, dateren uit de 14e of 15e eeuw. Aangezien blauwgrijs aardewerk ontbreekt op de opgraving kunnen we deze datering mogelijk aanscherpen tot de tweede helft van de 14e of 15e eeuw. De scherven en bouwkeraamiek zijn vermoedelijk afkomstig van bewoning in de omgeving en zijn mogelijk met bemesting op het land terecht gekomen en in de greppels beland. De scherven lijken te wijzen op continuïteit in gebruik van het terrein. Meer dan de helft van de scherven dateert uit de 19e of het begin van de 20e eeuw. Het gehele aardewerkcomplex is te divers en te weinig talrijk om uitspraken te doen over bijvoorbeeld bakselverhoudingen, vormenrepertoire, functie en status. Er zijn verder geen bijzonderheden over het aardewerk te noemen.
1191171	16	bouwaardewerk	bouwmateriaal	Middeleeuwen	Nieuwe Tijd	
1191169	12	aardewerk	aardewerk, handgevoormd	Midden Bronstijd	Late Bronstijd	Tijdens het archeologische onderzoek te Tilburg-Rugdijk Waterberging zijn in totaal 12 stuks handgevoormd aardewerk aangetroffen, die samen 166,4 gr. wegen. Naar het zich laat aanzien, gaat het telkens om vaatwerkfragmenten. Hiervan bestonden 4 stuks uit gruis (<4cm2). 8 fragmenten zijn beschreven.

Sporen

<u>Objectnummer</u>	<u>Aantal</u>	<u>Materiaal</u>	<u>Type</u>	<u>Begin datering</u>	<u>Ein datering</u>	<u>Omschrijving</u>
1191173	625		grondspoor	Midden Bronstijd	Late Bronstijd	In totaal zijn 625 spoornummers uitgedeeld. Een deel van de sporen (n=93) is natuurlijk van aard. De overige sporen zijn antropogeen. Het grootste deel hiervan bestaat uit greppels, kuilen en paalkuilen. Het daadwerkelijk aantal greppels ligt iets lager, omdat verschillende greppels verspreid over meerdere putten zijn opgegraven en daarbij meerdere spoornummers hebben gekregen.
1191174	113		greppel/sloot	Middeleeuwen	Nieuwe Tijd	Bij de opgraving werden 113 grondsporen van greppels gedocumenteerd. Deze houden verband met de inrichting van het akkercomplex en de afbakening van afzonderlijke percelen.

1191175	4	huisplattegrond	Midden Bronstijd	Midden Bronstijd	In ieder geval drie plattegronden, maar vermoedelijk alle vier, behoren tot het type Oss-Ussen 1. Dit is een van de twee kenmerkende huistypen van de midden-bronstijd van Zuid-Nederland, samen met het type Zijdeveld. Het type Oss-Ussen 1 (ook wel type Nijnsel genoemd) is een driebeukige plattegrond met een 'halveportalenconstructie' en rechte uiteinden. De ingangen bevonden zich bij deze huizen in de lange zijden en soms kwamen enkele middenstijlen voor. De plattegronden kunnen een forse lengte bereiken tot wel 37 m. In afwijking hierop is wel enige variatie aanwezig. Zo zijn één of beide kopse kanten van het huis soms afgerond, zoals in het onderhavige geval bij de huisplattegronden 1, 2 en 4. Daarnaast zijn alleen bij structuur 4 van Tilburg-Rugdijk enkele sporen van middenstijlen aanwezig
---------	---	-----------------	---------------------	---------------------	--

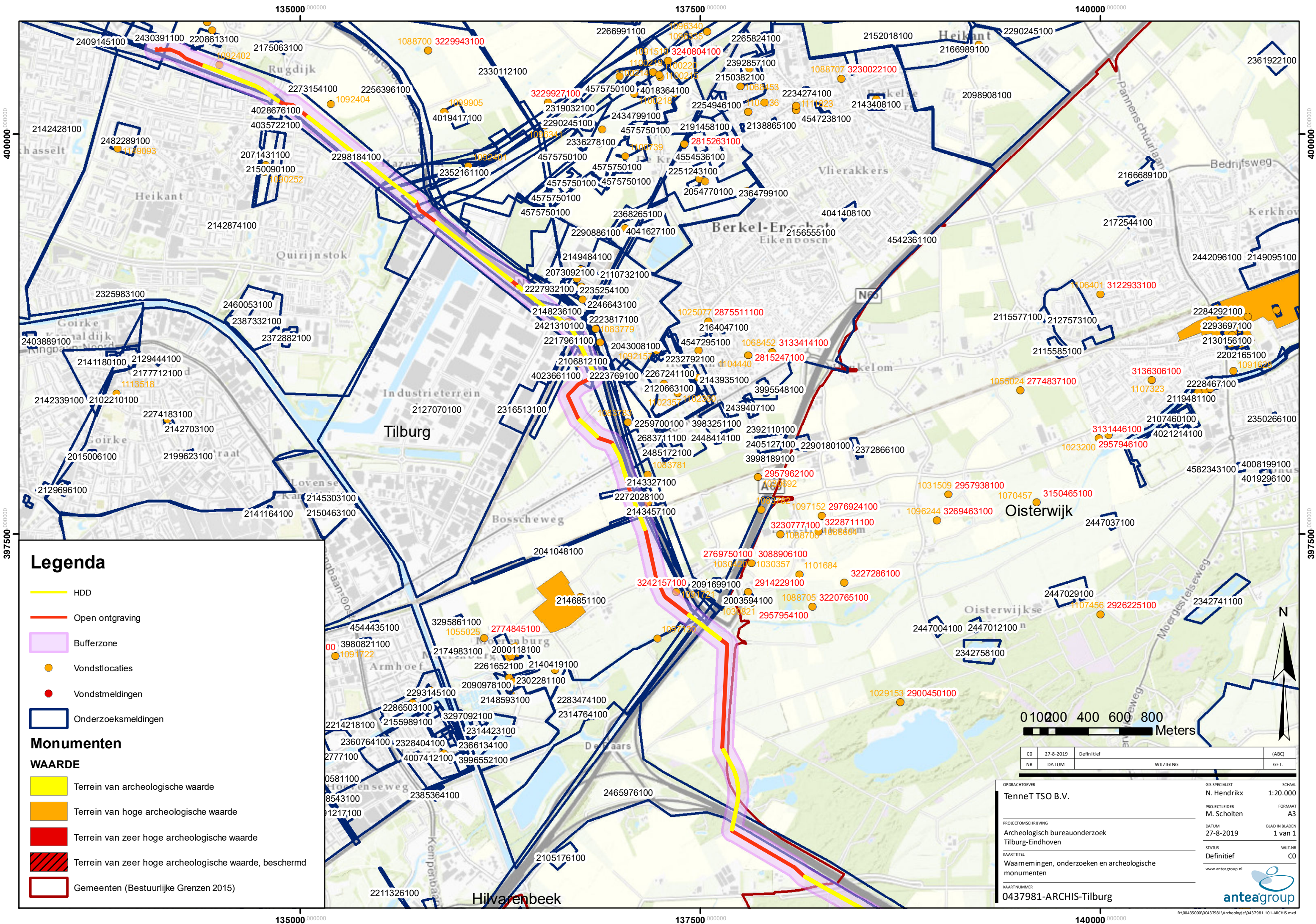
Complexen

Objectnummer	Type	<u>Begin datering</u>	<u>End datering</u>	Omschrijving
1191176	Nietopgehoogde nederzetting zonder stedelijk karakter	Midden Bronstijd	Late Bronstijd	Met de resultaten van het onderzoek langs de Rugdijk hebben we een glimp opgevangen van hoe de prehistorische bewoning eruit heeft gezien in dit gebied. De aangetroffen resten liggen in de randzone van een grotere nederzetting en daarmee hebben we nu 'slechts' een klein kijkvenster op een veel groter complex aan sporen en vondsten. De nu aangetroffen huisplattegronden en vermoedelijke silokuil kunnen we op basis van het vondstmateriaal, de huisplattegronden en het 14C-onderzoek in de midden-bronstijd B dateren. Helaas is geen van de onderzochte monsters geschikt gebleken voor macrobotanisch onderzoek zodat we weinig kunnen zeggen over de bestaanswijze die de bewoners er op na hielden. Wel is duidelijk dat er te Tilburg Rugdijk in ieder geval braam werd gegeten en (spelt) tarwe op het veld en/of het menu stond. Getuige een waarschijnlijk fragment van een maalsteen beschikken de bewoners over de gereedschappen om dit laatste gewas te verwerken. De aanwezigheid van aankoesel wijst daarnaast op kookactiviteiten. Verder biedt de beperkte hoeveelheid vondstmateriaal weinig inzicht in wat zich nog meer afspeelde binnen de nederzetting.

Zaakdocumenten

Document ID	10080240
Archis2 Rapportmeldingsnr	-
Auteur	P. van de Geer
Titel	Een glimp van bewoning uit de bronstijd en erfinrichting uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd
Jaar	2019
Reeks	Archol-rapport
Volgnr	422
Link	-
Externe Link	-

Kaartbijlagen

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. (0162) 48 70 00
E. hans.koopmanschap@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

ISSN: 1570-6273

Copyright © 2019

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Disclaimer

Antea Group aanvaardt op generlei wijze aansprakelijkheid voor schade welke voortvloeit uit beslissingen genomen op basis van de resultaten van archeologisch (voor)onderzoek.